

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési árak:
Egész évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65. szám.
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnepnap után is.

II. év.

Budapest, 1898, szombat, szeptember 10-én.

249. szám.

A számok.

(p-d) Bizony, nem ilyenek képzelték e mai napot, akik negyvennyolczban a magyar budget-jogot megalkották. Azok alkalmasint nem úgy gondolták, hogy akár jó, akár rossz budgetet, zárszámadást terjeszt elő a pénzügyminiszter, azért meg se libben a parlament hangulata, hanem vigan tovább obstruál, mintha nem is a közigazgatásnak legfontosabb megnyilatkozásáról lenne szó. Vajjon mit csinálnának az obstruálók, a kormány elkergetését követelők akkor, ha rossz lenne a költségvetés?

Hát semmit se csinálnának. Az obstrukciót nem lehet megobstruálni. Aztán meg nagyon közlő rokon szimpotómái a parlament életének a szavak tömegével való birkózás és az a tény, hogy az expozé előterjesztésével a pénzügyminiszter mindössze a lapok közgazdasági rovatvezetőinek okoz a rendesnél nagyobb munkát. Lukács Lászlónak egy-egy kijelentése, amely az ember mandátumára is hatással lehet, keltett ugyan némi emóciót: vajjon hol lesz az a nyolcz új adóhivatal; melyik vármegyében csoportosítják majd az állásokat s kit lehetne az új hivatalokba beszorítani; ez s amaz a város mennyit fog kapni a fogyasztási adójövedelmek rendezésekor? De az ország háztartása csendes részvéttel találkozik. Gyerekjáték az egész. Ki törődnek másfél milliárdal? Mi az a magyarnak?

Sőt ki törődnek a kiegyezésnek a logikájával? Miért törődnek azokkal az előfeltételekkel, amelyek nélkül csak szónokolni lehet az ország gazdasági önállóságáról, de a megcsinálására még csak gondolni sem lehet?

Lukács László rámutatott ma ezekre az előfeltételekre is és politikai szempontból ez a mai expozé legfontosabb része.

Kijelentette a pénzügyminiszter, hogy a valuta-rendezés és az azzal kapcsolatos kérdések elintézése „gazdasági viszonyaink önállósításának nélkülözhetetlen előfeltétele.”

Amíg a valuta nincs rendezve:

addig önállóság esetén a kamatláb óriásnagy emelkedésének van kitéve az ország és tessék aztán nyolcz meg tíz percentes pénzzel ipart teremteni, a gazdák hitelbajain segíteni;

addig fejünk felett a veszedelem, hogy Ausztria visszaküldi, visszadobja nála levő állami papirjainkat s nem tudunk azokra más vevőt találni, ami persze az állam nagy kárával járna és számos magán-vagyont is erősen megdézsmálna az országban;

addig megmérhetetlen veszedelem függ a magyar gazda felett, mert nem tudjuk elhelyezni zálogleveleinket, ha Ausztria azoktól szabadulni akarna;

addig hiábavaló dolog a külföldi tőke beáramlásáról ábrándozni, mert ez a tőke nem vállalhatja magára a rendezetlen valuta ingadozásából származó veszteségeket;

addig futóhomokra lenne építve az ország gazdasági önállóságának egész épülete.

Tudja ezt mindenki, akit nemcsak párttaktika és nem hangulatkeltés vezet e kérdések megítélésében.

De tudnak a komolyan gondolkodók egyebet is. Tudják, hogy a valutát nem lehet megcsinálni máról-holnapra, hanem eltart annak rendezése föltétlenül 1903-ig. Addig tehát akadémikus fejtegetés a külön vámterület vitája. Sőt ennél is több. Botorság lenne, ha visszalöknék Ausztria kezét, amelynek kötelessége, hogy segítsen nekünk a valuta rendezésében, botorság lenne szétrombolni a bankot, amelynek első szerep jár a valutarendezés terheinek viselésében.

Kérte is a pénzügyminiszter a Házát, hogy tegye lehetővé e javaslatoknak mielőbb való letárgyalását. S a felelet? A munkarend-vita vidám folytatása. Az obstruálók, úgy látszik, szentül meg vannak győződve, hogy dehogyan kell vetni, arathat az ember anélkül is, dehogyan kell fundamentumot rakni, megáll a Ház anélkül is.

Pedig megérdemelte volna a mai expozé, hogy már csak azért is meghököljön egy kissé a tisztelt obstrukció és elgondolkozzék, ha csak egy percze is annak a francia miniszternek a szálló igéjén, aki azt mondta, hogy: „Csináljatok jó politikát, én majd csak akkor csinálhatok jó pénzügyeket.” És megállván egy pillanatra, észébe jutott volna az obstrukciónak, hogy még sem lehet olyan csapnivalóan rossz az a politika, amelynek ilyenek a fináncziái. De menten fölállott Rátkay László és az obstrukciónak még ez a szálló ige se jutott az észébe.

Ugyancsak czifra dolog lenne pedig, ha egyszer a számok is megvadulnának és azok is olyan logikával dolgoznának, amely pénteken tépelődik azon, hogy vajjon mi történjék az elmúlt szerdán.

De a számokban van logika, azok impozáns sorokban vonultak fel ma is, hogy tanúságot tegyenek a magyar állam erejéről, haladásáról, konszolidáltságáról.

A ma benyújtott költségvetés az első magyar normal-budget amely meghaladja a félmilliárdot. Micsoda szédületes távolság a harmincz év előtt való állapotokhoz képest, amikor százötvenkét millió volt a költségvetés. Magyarország ma már nem is utolsó az államok között, melyek a legnagyobb pénzügyi apparátussal dolgoznak.

S ez az apparátus kitünően dolgozik, tíz év óta mindig fölöslegekkel.

Az ideai budget megújítása az évek óta követett rendszernek, melynek ez a veleje: néhány ezer forint fölösleg a költségvetésben, de néhány millió a zárszámadásban. A parlament meglehetősen bőkezűséggel szavazza meg évközben is az új kiadásokkal járó törvényeket, gondoskodni kell a budgetben olyan latituderől, amelyben ezek az újabb kiadások is megférnek anélkül, hogy a pénzügyi egyensúlyt megzavarnák.

Tavaly is gondoskodott a kormány erről a spatiumról, de bizony sok gondot okoz a kérdés, vajjon beüt-e most is a számitás. Borzasztó volt az esztendő, valóságos annéa terrible, még most is érezzük a fájdalmait. S ime kiderült, hogy pénzügyi politikánk alapjait még ilyen keresztvonal se képes megrendíteni. Az 1897. évben is huszoncegy millió lett a fölösleg. Hogyne lenne hát reális az olyan költségvetés, mely most, a jobb időkben se terjeszkedik tovább azoknál a határoknál, amelyeket a sanyaru esztendő szabott meg és próbált ki.

Harminczkilencezer forint fölösleg van fölvéve a jövő év budgetjébe, kilencezer forinttal kevesebb az ideai superplusnál. De megszoktuk már s ezuttal is úgy lesz, hogy a költségvetésbe fölvevett néhány forint csak szimboluma azoknak a fölöslegeknek, amelyek a zárszámadásban milliókra mennek és évről-évre gyarapítják a magyar állam vagyonát, hitelét, tekintélyét. S ez a harminczkilencz ezer forint az idén is annak daczára volt beállítható a budgetbe, hogy nagyobb kiadásokkal járó törvények kerülnek végrehajtás alá, fokozódnak a kulturális kiadások, javítják a közigazgatást minden téren, mi mellett a bevételek meghatározásánál is tekintettel volt a kormány az adott helyzetre, így a földadó előirányzatának leszállításával is. Sőt örvendetes kezdést látunk a költségvetésben abban az irányban is, hogy az állam segítségére siet a városok háztartásának s a községek és törvényhatóságok terheinek egy részét magára vállalja. Világos dolog azonban, hogy amikor a budget így az egyik irányban teljes nagylelkűséget tanúsít, másfelől erősen meghuzza a kiadások fékét ott, ahol a költségek pazarlásnak lehetne tekinteni.

Ilyen a ma beterjesztett költségvetés és zárszámadás, s főképen ezt a tartalmat kommentálta Lukács László expozéja. Amiket azonkívül mondott a pénzügyminiszter a valuta-rendezés, a vámügyek, a fogyasztási adók elintézésének sürgősségéről, vele érezte mindenki, aki nem tekinti öncézlnak az obstrukciót. Sőt csodálatos dolog, hogy amikor a miniszter azt fejtegette, hogy jó valuta az előfeltétele az ország gazdasági önállóságá-

nak, akkor az obstrukciók is erősen helyeselték.

Nem az a csudalatos, hogy ők is átérték ezt a nagyon világos igazságot, hanem az, hogy nyomban a helyeslés után rögtön hozzáálltak a hétfőn megkezdett játék folytatásához. Parlament sans gene. Meghallgatta csöndben, hogy a pénzügyi kormány mily derekas munkát végzett; úgy látszott, tetszettek is neki az impozáns számsorok; de mintha csak a legutolsó ténykedése volna a kormánynak a budget, hamarosan áttért a fontosabb dolgára.

Mily szerencse, hogy ez a fontosabb dolog a számokat egyáltalán nem érinti. Azok sziklaszilárd alapját semmiféle szóáradat nem tudja alámosni.

POLITIKAI HIREK.

A képviselőháznak délelőtt tíz órakor ülése van.

A képviselőház bizottságaiból. A képviselőház pénzügyi bizottsága Falk Miksa elnöklése alatt tartott mai ülésében tárgyalás alá vette a székesfővárosi Margit-hidnak a Margit-szigettel való összeköttetéséről szóló törvényjavaslatot, melyet Neményi Ambrus előadó ismertetett s ajánlott elfogadásra azzal a megjegyzéssel, hogy bizonyára a főváros egész közönsége teljes elismeréssel fogja fogadni e törvényjavaslatot, amelyben voltaképen arról van szó, hogy a Margit-sziget demokratizáltassék. Szólónak a szigetre való belépési díj iránt tett kérdésére Graenzenstein államtitkár azt válaszolja, hogy a minisztériumnak oka van hinni, hogy az eddigi díj — két krajczár hidvám s a szigetre való belépésért tíz krajczár — sem mi esetre sem fog felemelteni. Matlekovicsnak a Margit-híd forgalmának lebonyolítására s Hegedűs Sándornak az építési költségek fedezésére vonatkozó kérdéseit s Lukács miniszter felvilágosításai után a bizottság általánosságban elfogadta a törvényjavaslatot, jelentésébe felveendőnek határozván, hogy a bizottság helyeslőleg tudomásul vette a miniszter abbéli eljárását, hogy a hidalapnak intacte való tartása mellett kamat nélkül állami előlegeket adott. Némi szerkezeti módosítással részleteiben is elfogadta a bizottság a törvényjavaslatot.

Tárgyalás alá vették szűzán az 1898. évi közönségi zárszámadásra alapított végleges leltármolás szerint Magyarország terhére mutatózó tartozás fedezéséről, továbbá az 1897. évi közönségi kiadásokra Magyarország által pótlólag nyelendő összegekről szóló törvényjavaslatot. Neményi előadó ismertetése s Lukács miniszter felvilágosításai után vita nélkül elfogadta azt a bizottság.

A képviselőház z á r s z á m a d á s i bizottsága Fest Lajos elnöklése alatt ma ülést tartott, melyen a pénzügyminisztérium részéről Graenzenstein államtitkár, az állami számvéviszések részéről Szukováthy számszéki tanácsos volt jelen. A bizottság tárgyalás alá vette az 1897-ik számadási év pótnegyedében s az 1898-ik év első negyedében előfordult tulkiadásokról, előirányzat nélküli kiadásokról és hitel-átruházásokról szóló állami számvéviszések jelentéseket, elhatározta, hogy azoknak tudomásul vesését s hasonló célból a főrendiházzal való közlését hozza a Háznak javaslatba. A bizottságnak erre vonatkozó jelentését Benke Gyula előadó fogja a Ház elé terjeszteni.

A naszdóli választás. A naszdóli kerület mandátuma, mint néhány nappal ezelőtt megirtuk, Ciocan János képviselő lemondásával elárvult. A ma megtartott választáson ismét Ciocant választották meg, még pedig egyhangulag, mert nem volt ellenjelöltje.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Tiszta szerencse, hogy az expozé nem volt a miniszterelnök indítványában. Különben annak is el kellett volna maradnia, mint a munkarend többi pontjának.

Igy a miniszter ma elmondhatta expozéját s ha csak másfél órára is, de egyéb is leköthette az ország figyelmét, mint az a különös jelenség, hogy az ellenzék azt is megobstruálja, ami csak témát akar adni az obstrukciónak. Tudniillik a további munkarendet. Mert ma már sok körülmény igazolja, hogy forma szerint is megkezdődött az obstrukció s a szélsőbal nemcsak a munkát akarja megakasztani, mint más alkalommal tette, hanem még a munka irányát is. Pichler Győzöt például a folyosón azért is megrótták ma a vitarendezők, mert a pénzügyminiszter expozéja iránt érdeklődni mert. Az érdeklődés is tilos, megengedve csak a láрма van és az

ováció, föltéve ugyanis, hogy az ováció hosszú és kitölt legalább is egy fél ülést.

Lukács László egy kését méltatlankodott is a folyosón.

— Csöndben hallgathattatók volna, ha másért nem, hát azért, hogy hosszú beszédet mondtam. Hiszen Szalay Károly se mond hosszabb beszédeket.

De az obstrukció egyik vezére megfejtette az okát, hogy mért zajongtak.

— Hogy hosszú beszéddel szolgáltál az obstrukciónak, azt köszönjük neked, kegyelmes uram. De munkát adtál a pénzügyi bizottságnak, ahol pedig nem lehet obstruálni. S ezt kellett a lármával megtorolni.

Ugy is van. A szélsőbal olyan hangulatban van, hogy azért is haragszik, ha a bizottságok dolgozhatnak. Egyáltalán senki se dolgozzék — ez a harci jelszó. S ezért nem hallgatták szívesen az expozét sem, pedig jól tudták, hogy a pénzügyminiszter a száraz költségeloirányzaton kívül okvetlenül nyilatkozni fog a kiegyezésről is, ami ebben a pillanatban az ellenzéknek is érdekl. De az ellenzék nem akart figyelni s így a pénzügyminiszternek be kell érnie azzal a vigasztalással, hogy csak az ország hallotta meg szavait. Polónyiék nem, de a nemzet igen. S a nemzet kétségtelenül hálával veszi a pénzügyminiszternek, hogy végre világgossággal szolgált és megmondotta, hogy az önálló rendezkedésnek vannak bizonyos előfeltételei, amelyeknek megvalósítása előtt az önálló vámterületről józanul beszélni sem lehet. Most legalább tudja az ország, hogy a valuta-szabályozás keresztülvitele előtt az önálló vámterület csak ellenzéki jelszónak jó, de aktiv politikai kívánságnak nem.

Az ország az expozé ugynevezett száraz adatait sem fogja olyan lanyhán fogadni, mint ma az ellenzék. Mert a végén akármilyen szárazok is bizonyos adatok, mindig jól esik hallani, hogy még a fokozott kiadások teljesítése után is marad az országnak körülbelül negyvenezer forint fölöslege.

A szélsőbalról erre azt mondták:

Egy darabról és a főpróbákról.

Legyen-e főpróba vagy ne legyen? Ez a kérdés foglalkoztatja most Budapesten a színházi köröket és a kérdés már odáig ért, hogy egy fővárosi színház igazgatója értekezletre hívta össze a lapok képviselőit e tárgy megbeszélésére.

A Népszínházban ma este egy francia operettet adtak először. A negyedik kép után a folyosón többedmagunk beszélgettünk: mi másról természetesen, mint arról, hogy eltörüljék-e a főpróbát vagy megtartsák-e?

A főpróbákra rossz idők járnak. Azt mondják, hogy a főpróba nem adja meg a bírálónak a teljes illuziót, hogy a darab és a színész a főpróbán még nem „kész”, hogy a bíráló a főpróba fogyatékos impressziói alatt alkotja meg ítéletét és ezt a fogyatékos ítéletet közli olvasóival, és hogy a kritikus nem állván a tele nézőtér szuggesztíója alatt, nem adja vissza hűségesen a közönség hangulatát. Ime, ezeket hozzák fel a főpróba ellen. Lássuk, mennyire van igazuk azoknak, akik panaszkodnak és haraguzsznak.

A főpróbák ellenségei mindenekelőtt két föltevésből indulnak ki. Abból, hogy a bíráló, aki ott volt a főpróbán, nem nézi végig egyáltalán a bemutató előadást és másodszor abból, hogy nekem nem a magam véleményét kell megírnom, hanem a szomszédomat. Mind a két suppositio hamis.

A lelkiismeretes bíráló el fog menni a bemutató előadásra is és másnap megjelenő cikkében a közönség hangulatának is fog

szentelni néhány sort, fönttartva magának természetesen azt a jogot, hogy a darabról és a színészekről a saját nézeteit mondja el. Hogy a kritika és a közönség ítélete egymást fődje? Ez fölösleges és lehetetlen is. Hisz magában a közönségben sincs e gy vélemény egy bizonyos darabról, hogy lehet tehát egy vélemény a közönség és a kritika közt?

Mi mégis azt állítjuk, hogy a közönség és a kritika hangulata a legtöbb esetben találkozik: ha nem találkozik, ez a disszonancia épen ugyanannyi esetben fog bekövetkezni, ahány esetben a nézők véleménye sem találkozik egymással.

Kétségtelen az, hogy van egy bizonyos vélemény, amelyet a lapok bírálói nem adnak vissza, de ez nem az ő véleményük, sem a közönségé, ez a rossz színműriök és a rossz színészek véleménye — ön magukról. Ha mi a főpróbán nem kapjuk meg mindig azt a magasztos impressziót, amelyet a szerző óhajt, ez nem a mi hibánk, hanem az övé. Az ő autokritikáját, amelyet a darabjáról magának alkot, és amelyet az újságokban olvasni szeretne, rendszerint másnap este a közönség sem teszi magáévá. És ha a szerző vagy színész ilyenkor az okát keresi annak, hogy képességeit miért honorálták ily rosszul, a főpróba hártja mindenét a felelősséget; azt mondja: a diszletek még nem voltak készen, a primadonna ruhái még nem érkeztek meg, a komikus még nem tudta a szerepét, és végül nem volt ott azon a főpróbán, amelyen a bíráló fixirozta véleményét, a közönség, az a közönség, amely a szerzőnek másnap este tapsol. Miért nem

mondja meg a szerző őszintén, hogy nem volt ott a főpróbán a klakkja. Mi a közönség véleményét meghallgatjuk, a klakkét természetesen nem.

Szóval a szerzőknek és a színészeknek sok minden eszükbe jut saját mentségükre, csak az nem, hogy rossz darabot irtak, vagy hogy rosszul játszottak.

Hogy a diszletek a főpróbán még nem voltak készen? Shakespeare idejében dekoráció nélkül játszottak, a „Lear király” mégis halott.

Hogy a primadonna ruhái a főpróba még nem érkeztek meg? Az antik világ színe, ha tragédiát adott, koturnusban játszott ha komédiát, ugy soccusban, mégis megvolt a hatása, föltéve, hogy jó színész volt. Mert Aeschylus írta neki a szerepeket és a görög istenektől kapta a tehetséget, nem Monaszterlytől a ruhákat.

Hogy a komikus a főpróba még nem tudta a szerepét? Molière előtt, amikor francia, olasz és német földön, mindenütt a világon még a comedia dell'improvvisója járta, vagyis a színészek jóformán csak rögtönöztek, az erős tehetségeknél már akkor is óriási hatásuk volt. Németh József ma este (pedig nem is főpróba volt) alig tudott egy-két mondatot folyékonyan előadni, mert nem tudta a szerepét, de egyéniségének végtelen kedvesége mégis foglyul ejtette a közönséget és nagyobb hatása volt, mintha más színész már a főpróba sem hagy ki egyetlen pontosveszszőt sem a szerepből.

Hogy a főpróba nincs közönség (vagy

— Persze, hogy maradhat. Mert még nem emelték a kvótát!

De ezt a megjegyzést a folyosón a szélsőbal nem ismételte volna komolyan. Sőt akadt egy-egy obstrukciós ur, aki négyszemközt megvallotta, hogy az idén semmiféle expozé sem tudta volna kielégíteni. Mert ha a kormány milliós fölösleget mutat ki, rámondták volna: „a kvóta miatt kell a nagy fölösleg!” Ha meg például csak taktikából is deficizitét mutat ki a kormány, akkor is rossz lett volna az ítélet: „ugy-e, hogy Horánszky már tavaly is előrelátta a deficizitét!”

Szóval: a szélsőbal úgy sem lehetett volna kielégíteni s mégis csak jobb, ha kicsi ugyan a fölösleg, de az is a költségvetés realitását igazolja.

Máskülönbén az expozé csak délig tartott s azután a tisztelt Ház folytatta a napirend-vitát. Annyit kellene csak róla mondani, hogy négyen beszéltek s aztán a vita folytatása holnapra maradt, de volt két temperamentumos beszéd, amelyeknek az obstrukció mellett is illik megkegyelmezni. Az egyiket Rátkay László mondotta, aki poeta-ember és még a Polónyi kísérteben is kiválik a tisztább hangjával; a másikat pedig Hegedüs Sándor, aki olyan jó kedvvel vagdalódzott az obstrukció ellen, hogy még a szélsőbal is sokszor kaczagott az ötletein. Ez a két beszéd me kibékített a léha időpocsékolással. De holnap is beszélni fognak s talán még a jövő héten is — ez pedig sivár kilátás. S valószínű is, hogy akkor már naponta több lesz a szónok, mint a halgató...

A képviselőház ülése.

Tíz óra után szolgák hozták be a paksamétákat, mert sok miniszteri előterjesztés volt közöttük. S mikor az elnök megnyitotta az ülést, jöttek is sorra az előterjesztések. Bánffy Dezső báró miniszterelnök adta be jelentéseit az ideai pénztári esztendő második negyedében előfordult hitelutalásokról, átruházásokról és előirányzat nélküli kiadásokról, továbbá az új országház építésének haladásáról s (a kereskedelmi miniszter képviselője) a statisztikai hivatal jövő évi munkatervéről.

Beterjesztette végül a tavalyi zárószámadásokat is. Majd Lukács László pénzügyminiszter adott be egy javaslatot a Margit-hidnak a Margit-szigettel való összekapcsolásáról. Csak azután került sor az expozéra.

Az expozé.

Lukács László pénzügyminiszter bevezetésül ismerteti az imént benyújtott zárószámadásokat, a melyeknek eredményét a következőkben foglalja össze:

A zárószámadások.

Ismeretes a tisztelt Ház előtt, hogy az 1897. évi állami költségvetési törvény a bevételeket és kiadásokat úgy állapította meg, hogy mint végeredmény 62.631 forintnyi bevételi többlet volt előirányozva. Időközben azonban különböző törvények alkotottak, amelyek a kormányt a költségvetésen kívül bizonyos kiadások tételére hatalmazták fel, a nélkül, hogy ezekkel szemben speciális bevételek is állottak volna, aminek azután az lett a következménye, hogy a végeredményben az államháztartás úgy alakult törvény alapján, hogy — a póthiteltervényt és a különböző felhatalmazást nyújtó törvényeket is együttvéve — 16,867.000 forintnyi kiadási többlet lett megszavazva, vagyis ennyi volt a törvényileg előirányzott kiadási többlet, más szóval: deficizit az 1897. évben. Ha már most ezzel szemben a tényleg bekövetkezett eredményeket megvizsgáljuk, arra az eredményre jutunk, hogy az államnak saját bevételi forrásaiból származó bevételei — tehát eltekintve a kölcsönöktől és az alapszerű kezelésből származó bevételektől — nemcsak elegendők voltak az összes kiadások fedezésére, tehát ezen 16 millió és pár százezer forintnyi többlet kiadás fedezésére is, hanem azonfelül a tényleges eredmények szerint még 10,843.000 forintnyi többlet mutatkozik, úgy, hogy ezen többletet a preliminált 16 millió és néhány százezer forintnyi deficizittel összehasonlítva, azt látjuk, hogy az 1897. évről tényleges eredménye 27,710.000 forinttal kedvezőbb, mint volt az előirányzat. Még valamivel kedvezőbb eredményt mutat a zárószámadás, ha az ugyanazon 1897. évre közigazgatásilag előírt bevételeket és utalványozott kiadásokat hasonlítjuk össze az előirányzattal, mert ebből arról győződünk meg, hogy szüntén csak az állam saját bevételi forrásaiból származó bevételai nemcsak fedezték az összes utalványozott kiadásokat, de ezenfelül 16.685.600 forint többlet mutatnak, amely eredményt, összehasonlítva a preliminált deficizittel, az előirányzások és utalványozások alapján mutatkozó eredmény 33.552.000 forinttal kedvezőbb, mint volt az előirányzat.

Nem hallgathatom el, hogy az 1897-ik évben is voltak, úgy mint más években is, tulkiadások és előirányzat nélküli kiadások, amint ez oly óriási háztartásnál, mint a mi államháztartásunk, alig kerülhet el. Ezen tulkiadások azonban egészben

vége hasonlíthatatlanul csekélyebb összeget tettek ki, mint más, korábbi években. Összesen 16.116.000 forint volt a netto-kiadás, ami a kiadások egész összegéhez arányítva 2:3 százaléknak felel meg. Ez tehát tetemes tulkiadásnak, tetemes eltérésnek az előirányzattal szemben nem mondható.

Ezzel a tulkiadással szemben azonban voltak igen tetemes bevételek, melyek a kereskedelmi és a pénzügyi tárczánál együtt 43,827.000 forintot tettek a tényleges eredmények szerint és főleg a következő bevételi forrásokra vezethetők vissza: (Halljuk! Halljuk!) Az egyenes adók többlet jövedelmek, mint amennyi preliminálva volt, 11,387.000 forinttal, (Mozgás a bal- és szélsőbaloldalon) amennyiben, a földadótól és a hadmentességi díjtól eltekintve, az összes többi egyenes-adó ágazatok ming tetemes többletet jövedelmeztek, ami természetesen a preliminálás óvatosságára vezethető vissza. A fogyasztási adók többlet jövedelmek 11,858.000 forinttal; az aranyászi-nyeremény nagyobb volt 1,368.000 forinttal, a helygép-, jogilletékek és díjak összes jövedelme nagyobb volt 3,368.000 forinttal, a dohányjövődék többlet jövedelmezett 1,683.000 forinttal, a lottó- és sőjövődék 645.000 forinttal, a fémkohászat 908.000 forinttal és így tovább; nem kívánom a tisztelt Házat a kisebb összegekkel fárasztani.

A végeredmény az, hogy a kereskedelmi tárczánál több bevétel 3.265.000 forint, a pénzügyi tárczánál 40,561.000 forint, összesen 43,827.000 forint. Ha ebből leírjuk az említett tényleges többlet kiadást, 16,116.000 forintot, marad az államnak már említett többlet bevétel és kedvezőbb eredmény: 27,710.000 forint.

Az ideai előirányzat.

Hosszabban ismerteti ezután a miniszter az ideai költségelőirányzatot. Tárczák szerint sorolja fel a jelentékenyebb eltéréseket, amelyek közül kiemeli a fogyasztási és itahadók kiadásainál jelentkező többletet. Ezek a kiadások ugyanis 1,396.811 forinttal emelkednek az idén, mert az italmérségi jövedék tiszta jövedelmében a törvény alapján részese városoknak és községeknek kifizetendő összegek az idén negyedmillióval lesznek nagyobbak s azonkívül a kormány törvényjavaslatait szándékozik benyújtani, amely szerint a magyarországi városok és községek fogyasztási adó-tervezésű jövedelmét ideiglenesen rendeztessenek és azokat a jövedelmeket, amelyekből a kezelés általánosságánál a következőkben eltekintek, kárpótlás czimén visszakaphassák. E rendkívüli segélyezésekre 1.000.000 forintot kellett a költségvetésbe fölvenni. (Általános élénk helyeslés.)

(Az előirányzat összesítését lapunk közzéadásági rovata élön közöljük.)

A valuta-rendelet.

Beszédét így végzi: Ezek után, tisztelt képviselőház, méltóztatassék megengedni, hogy igen rövid

alakú, amely bizonyos delejes fluidumot ömleszt at a kritikus elernyedt idegeibe? A bajor király egyedül volt egy nézőtérén, amikor Wagner „Tristan és Isolde“-ját úgy élvezte, mint senki más, és ugyanez a Wagner boldog lett volna, ha a „Tanuhäuser“-je, szintúgy Mozart, ha a „Don Juan“ első előadása felett akkor nem a premiére közönsége, hanem a szakbírálok ítéltek volna.

Diszlet, kosztiim, tele széksorok? Önök tulbeesülik az illuziót és kevésre becsülik a tartalmat.

Tartalmas szerzőnek és tartalmas színésznek nem árthat a főpróba, aminthogy a szép asszony szép marad pongyolában és festék nélkül is, aminthogy Velasqueznek egy skizze (pedig a főpróba nem is skizz) többlet ér a rossz festő kidolgozott képénél, aminthogy Zoltát elolvasom a legsilányabb papirosra nyomva is, a kontár poétát pedig hollandi mértett papirosra és aranyrágással sem tudom bevenni. Ne hivatkozzanak a szerzők a főpróba készületlenségére: „Ein König bleibt ein König selbst in Unterhosen!“ tartja Fulda a „Talizmán“-ban.

Hogy a kritika a főpróba alatt és a főpróba után hangulatot csinál? Dehogyan csinálja, dehogyan is csinálhatja. Tessék Planquette vagy Bisson ellen hangulatot csinálni, amikor ott a közönség és a kritikus egyformán él a kaczagástól. A főpróba hangulatát ne tessék oly élesen különválasztani a premiére hangulatától. Nem olyan fekete mumus az, aminőnek rajzolják. A Csiky „Nagymamája“-nak főpróbjában a legfanyarabb kritikus arcán is

derü volt és ugyane szerző „Divatképei“-nél minden kritikus bosszankodott. Új szerzővel is így vagyunk. Herczeg Ferencztől előadták a „Dolovai nábob leánya“-t, a főpróbán mindenki odafigyelt a színpadra, de X. Y. ur darabján elásitozunk és szeretnénk fojtogatni. Legyenek önök arról meggyőződve, hogy a kritikus is tud nevetni, sirni, de persze ásitozni is. Az unalom szent jogát nem lehet a kritikusnál sem megvonni. Vagy csak a közönségnek szabad unatkozni? Az a maliciózus mosoly, amely a bírálók ajka körül néha egy-egy főpróbán játszadózni szokott, másnap este ott látható százszoros reprodukcióban a közönség ajkán.

A kritika is, a közönség is önállóan ítél. A kritika sokkal gyöngébb, semhogy a közönséget terrorizálhatná, és sokkal erősebb, sem hogy magát a „közönség“ által terrorizáltatni engedné. A közönség és a kritika közt mégis megvan a kölcsönhatás: hogy ez nem kedvez mindig a harmadik tényezőnek, a szerzőnek, erről nem tehetünk. Mi akár a főpróba után, akár az előadás után írhatunk a szerzőről minden jót, a szerző nem jut el a Parnassusig, ha nem oda való. Mi csak azt tesszük be az utlevelébe, hogy milyen a szeme, orra, szája, mik a különös ismertető jelei, az utlevelet a közönség írja alá. A tehetségtelen szerzőnek nem használ az semmit, ha eltörlik a főpróbát, az ilyen szerzőnek csak az használna, ha eltörölnék az előadást is és a közönséget is, és csak a tantiémetek hagynák meg.

Ime a Népszínház mai újdonságának, a „Fehér egér“-nek is megvolt tegnap a főpróbjája. És már a főpróbán az volt az impresszió,

hogy a zenéjét két igazi poeta írta. A nevők Vasseur és Thuisy. Minden ütemük eredeti, az övek. Minden dallamuk a helyzethez illeszkedik, csudálatosan karakterisztikus. Van ott egy atelier-kép. Mennyi bohém-szellem van ennek a zenéjében! És van ott egy tengerparti jelet megkapóan poétikus zenével, egy filigrán finomságú hajósdallal, amelyet Küry Klárának ma este kétszer is el kellett énekelni. Ebbe a zenében minden suttogásnak és minden zsvajznak meg van az értelme.

És a két zenepoeta csak úgy mint a főpróbán, ma a premiére estéjén is elragadott mindenkit. A zsufolt nézőtérén a taps szünetlenül hangzott, az ismétlések egymást érték.

Chivot és Duru szövegkönyve azt tárgyalja, hogy egy fiatal modell, akit fehér egérnek szólítgatnak, miként hárítja el a vőlegényéről azt a gyanút, hogy egy báróné nyakékét ellopta volna. A librettót Kürthy Emil és Erdélyi Zoltán jelesül fordították.

Küry Klára csupa üdőség és lelemény volt. Az említett hajósdal néhány strófájában annyi színparkozó ötletet szórt el, hogy egy egész színpadra elég volna egy primadonának. Egy étlap-kupléját négyszer is el kellett énekelni. Igen csinos volt Bárdi Gabi, mulatságos Németh és Horváth, elegáns Szirmai, Konti ezt a fényes zenét, amelyet mindenki meg fog hallgatni négyszer-ötször, congeniálisan szellemmel tanította be. Nagyon boldog vagyok, hogy mindannyiuknak nem ártott meg az, hogy a „Fehér egér“-ből tegnap a kritika számára főpróbát is tartottak.

den nyilatkozom azon feladatokról, amelyek a kormány felfogása és óhajta szerint a legközelebbi időben a tisztelt törvényhozásra és első sorban a tisztelt képviselőházra várnak. (Halljuk! Halljuk!) Nem szenved kétséget, hogy igen jó és kívánatos volna, ha lehetne a most beterjesztett költségvetést kellő időben törvényerőre emelni, mert ez az adminisztrációnak rendes menetét nagyon megkönnyítené és egyszersmind lehetővé tenné megvalósítását azoknak az új dolgoknak is, amelyek ebben a költségvetésben kezdeményeztetnek. De a mai viszonyok között vannak annál sokkal fontosabb feladatok, vannak a tisztelt Ház asztalán törvényjavaslatok, amelyek letárgyalása és mielőbbi életbeléptetése rendkívül fontos feladat, amelyeknek mielőbbi életbeléptetéséből az országra oly előnyök származnak, amelyek messze meghaladják és ellensúlyozzák azt a hátrányt, amely abból származik, ha netalán a költségvetési törvény kellő időre nem jöhetné létre, a kormány kénytelen volna egy időre indemnitást venni igénybe. Én részemről meg vagyok győződve, hogy Magyarország mai gazdasági viszonyai között reánk nézve fontosabb, sürgősebb és életbevágóbb feladat nincs, mint a megkezdett, de, fájdalom, megakadt valutarendezési ügynek folytatása s mielőbbi befejezése. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Egy hang a szélsőbaloldalon: Nem számunkra akadt meg!) valamint törvényerőre való emelkedése azon javaslatoknak, amelyek ez ügyre vonatkozólag a tisztelt képviselőház asztalán felelősek és melyeknek feladata az, hogy azok segítségével, az 1892-ben megkezdett és folytatott, fájdalom, azonban „saját hibákon kívül”, 1896. május óta fennakadt valutarendezési akciót folytassuk és befejezésre juttassuk minél előbb. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Felkiáltások balról: Tessék folytatni!)

Tisztelt Ház! A rendezett valuta nemcsak a monarchia védképességének képezi alapját, hanem első sorban nekünk, magyaroknak gazdasági életünk legfontosabb előfeltétele. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.), gazdasági viszonyaink konszolidálásának és gazdasági viszonyaink önállóításának nélkülözhetetlen előfeltétele. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon. Zaj balról.) S épen azért, azt hiszem, hogy oly momentumban, mint amilyen a jelenlegi, amidőn a történet diszpozíciók után a törvényhatóságunk és első sorban a tisztelt képviselőháznak kezébe van letéve, hogy az országnak ezen vitális érdekei mielőbb kielégítést nyerjenek, a kormány mulasztást követne el, ha nem kérné és nem sürgetné a tisztelt képviselőházat, hogy mielőbb lehetőség, méltóztatassék ezeknek a törvényjavaslatoknak a tárgyalásába becsátkozni. (Zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk!) és azokat letárgyalni még oly időben, hogy azokból az év végéig minden körülmények között szentesített törvények lehessenek. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Ez okból a kormány legközelebb kéri fogja a Ház pénzügyi bizottságát, hogy az ezekre vonatkozó törvényjavaslatokat tárgyalás alá venni szíveskedjék. (Helyeslés jobboldalon.)

A bank és a kiegyezés.

Igen jól tudom azonban és nem mondok újat a tisztelt Ház tagjainak sem, amidőn azt állítom, hogy ezen óhajtnak teljesülése bizonyos más dolgokkal áll kapcsolatban, amelyek a valutarendezésnek nélkülözhetetlen előfeltételeit képezik. Az egyik dolog a bankkérdés rendezése, még pedig azon irányban, azon törvényjavaslatnak megfelelőleg, amelyek erre nézve a tisztelt képviselőház asztalán felelősek; a bankkérdés rendezése pedig azért, mert hiszen a valutarendezésben a bank van hivatva legnagyobb mértékben közreműködni és a rendezett valuta fentartásában az első és legfontosabb szerep ismét a bankra vár. (Helyeslés jobboldalon. Ugy van!) A másik dolog, tisztelt Ház az, mely ismét a bankkérdés megoldásának képezi nélkülözhetetlen előfeltételét: a vám- és kereskedelmi viszonyaink szabályozása Ausztriával szem-

ben, ugyanazon törvényjavaslat szellemében és tartalmának megfelelőleg, amely szerint ez irányban a tisztelt Ház asztalára le van téve. Egyrésztől, tisztelt Ház, az a szoros kapcsolat, amely a valutarendezés és másrésztől a bank- és a vám- és kereskedelmi viszonyok között létezik, másrésztől az a körülmény, hogy a bankügyet és a vám- és kereskedelmi viszonyokat ez idő szerint szabályozó 1898. évi I. törvényzikk határideje ez év végén lejár és azt hiszem, senki sem kívánja, hogy az ország ilyen fontos és vitális kérdéseiben törvénytelenül álljon a helyzet. Mondom, ezek a körülmények elodázhatatlan köteletségünk teszik, hogy mielőbb tárgyaljuk és letárgyaljuk ezen törvényjavaslatokat, minél bizonyosabb és igazabb az, aminek Apponyi Albert gróf képviselő ur a napokban kifejezést adott, hogy az országnak legemlékezőbb életérdekei követelik és parancsolják, hogy vége vessék azon gazdasági bizonytalanságnak, amelyben az ország ma van. (Élénk helyeslés jobboldalon. Zaj balról.) amely gazdasági bizonytalanság a kereskedelmet, az ipart, a vállalkozási szellemet, egyszóval az egész gazdasági életet lenyűgözi és amelynek káros hatása — fájdalom — már nálunk is minden téren észlelhető.

A fogyasztási adók.

Természetes, tisztelt Ház, hogy igen kívánatos lett volna, ha a kiegyezési javaslatok harmadik csoportjába tartozó dolgok, tudniillik a fogyasztási adókra vonatkozó törvényjavaslatok, melyeknek életbeléptetési terminusa gyanánt a kormány folyó évi augusztus, illetve szeptember elsejét vette kilátásba, szintén a kellő időben letárgyalhatók és életbeléptethetők lettek volna. Mivel azonban a nyár elején látható volt, hogy ebbeli kívánságunk tőlünk nem függő okok miatt aligha fog teljesedni, a kormány a törvényhozás szíves közreműködésével gondoskodott arról, hogy ebből a körülményből semmiféle baj ne származzék, mert megalkotta a szeszforgalmi, továbbá a cukor- és sörfogyasztási adókról szóló törvényeket, amelyeknek rendeltetése az, hogy addig is, amíg a kiegyezési javaslatok komplexumában foglalt fogyasztási adótörvények, amelyek a végleges rendezést vannak hivatva eszközölni, meg lesznek alkothatók, az új rendezésre való átmenet ezen törvények segítségével, amelyek 1899. január 1-én mindenesetre életbelépnek, simán és minden rázkódás nélkül az állami kincstár és a magánosok érdekeinek sérelme nélkül megtörténhessenek. (Élénk helyeslés jobboldalon.) Mivel tehát tisztelt Ház, amint az elmondottakból méltóztatnak látni, a kormány óhajta az, hogy a kiegyezési javaslatokban foglalt összes intézkedések tartalmukat tekintve változatlanul, egyszersmind pedig minden eshetőséggel szemben a törvény szigorú követelményeinek megfelelő alakban törvényerőre emeltesse és megvalósítsa, (Élénk helyeslés a jobboldalon.) és mivel e szerint a törvényhozástól és első sorban a tisztelt Háztól függ az, hogy az ország a rendezett gazdasági állapot áldásaiban minél előbb részesíthessék, (Élénk helyeslés a jobboldalon.) amidőn a kormány legközelebből azzal a kérdéssel fog a tisztelt képviselőház elé járulni, hogy az említett törvényjavaslatok tárgyalás alá venni és azokat a kellő időben letárgyalni méltóztatassék: teszi ezt a kormány azon lütem- és meggyőződésben, hogy az ország érdekében előterjesztendő ezen kérését a tisztelt képviselőház nem fogja megtagadni. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Ezek után, tisztelt Ház, nem marad más hátra, mint hogy visszatérjek a költségvetéshez és kérjem a tisztelt Háztól, hogy a költségvetési előirányzatokat, amelyek ki vannak nyomtatva, méltóztatassék tárgyalni és jelentéstétel végett a pénzügyi bizottsághoz utasítani. (Hosszas, élénk helyeslés és ajánzás a jobboldalon.)

A napirend-vita.

Következett a napirend-vita folytatása. Veszter Imre személyes kérdésben szól. A szerdai lapokban szólónak egy közbekiáltása foglaltatik, amely szerint ő azt mondta volna a miniszterelnök egy nyilatkozatára, hogy illet még piaci kofa se mond. Kijelenti, hogy ő ezt a közbekiáltást nem tette, nem is volt akkor a Házban s kéri az elnököt, hogy e közbekiáltást a naplóból távolítsa el.

Az elnök: A képviselő urnak közvetlenül a naplóbíró bizottsághoz kell fordulnia.

Rátkay László: Hát csak a mondatot fejezem be. (Derűtség.)

Az elnök: Kérem, képviselő ur, ez nincsen napirenden.

Rátkay László: Hát csak a mondatot fejezem be. (Derűtség.)

Az elnök: Tessék!

Rátkay László: a napirend vitájáról szólva köhstaltálta, hogy az ellenzék a Ház mostani megnyitásától drámát várt s Bánffy operette-előadást nyújtott. A képviselő mandátuma a királyi leirat fölvitása után is megmarad: és még sem engedték szóhoz Polonyit. Erősen hangoztatta, hogy a szélsőbal nem az 1867: XII. törvényzikk főtartásán fadózik, hanem az abban foglalt alkotmányossági garanciákat akarja érintetlenül megtartani. Bánffy elsiklott az igazság mellett, amikor a reciprocitással akar adminisztratív kötetést csinálni: mert ez ellentétben van azzal a ténnyel, hogy Bánffy az Enyedy-féle határozati javaslatot elfogadta a Házban. Nem állja szavát sem a miniszterelnök, sem a pártja. Kérdés: vajon állja-e szavát a magyar király? A király az 1898: I. törvényzikk megtartását megfogadta; megtartja-e hát?

Az elnök: Ily módon belekeverni a vitába a király nevét nem szabad.

Rátkay László: Az állandó rendelkezésbe igenis beleygőmőszölkék a gazdasági együttélést, azaz a közös vánterületet, amint ezt a miniszterelnök nyilatkozatából tudjuk. De Bánffyt tegnapelőtti nyilatkozata után, hogy az önálló vánterület Magyarországot tönkre tenné, nem tekinti többé magyar miniszterelnöknek (Nagy tetszés a szélsőbalon), hanem a monarchia nagyhatalmi állása ide küldött ügynökének (Taps a szélsőbalon.) Ha van a nemzetben még becsületes önértel, e nyilatkozatot megtorlatlanul nem fogja hagyni. Álljon az egész nemzet talpra, hogy itt addig ne lehessen más napirendet tárgyalni, amíg a miniszterelnök rejtett céljairól fölvilágosítást nem nyújt. Meg kell tudni, minek van nagyobb ereje, a monarchia nagyhatalmi állása hóbortjának, vagy a törvénynek. Nem fogadja el a napirendet. (Nagy tetszés a szélsőbalon.)

Az elnök öt percze felfüggeszti az ülést.

Hegedűs Sándor szólalt föl a szünet után. A miniszterelnök indítványa legkevésbé alkalmas arra, hogy az ellenzék nagy politikai és gazdasági akciót indítson. Nem tagadja azonban, hogy a nyári események után joga volt az ellenzéknek kérdést intézni a kormányhoz s erre a feleletet már megkapta. Ő nemely dologhoz felvilágosítással fog járulni, Apponyi parlamenti diktatúráról beszélt s elvesztette bizalmát. De miért? A japáni szerződésért. Ő úgy vette észre, hogy ezt a szerződést most behatóbban vitatják meg, mint tárgyalásokkor. Apponyi szerint e kérdésben a miniszterelnök megszegte a szavát. Ebben téved Apponyi. A másik vád volt, hogy a miniszterelnöknek Kossuth interpellációjára adott válasza a jövőre nézve nem kielégítő. A kormány tizenhatszavas javaslatot adott be s azt mondta, hogy e javaslatokat főtartja. Parlamentáris szempontból tekintve a dolgot, a kormány tovább nem is mehet, mert a kormány alternatív javaslatokat nem állíthat föl. Nem mondhatja, hogy ha beterjesztett javaslatait elfogadjuk, ezt teszi, ha nem, amazt teszi. Ha azt mondják, hogy e javaslatok nagy ár, ezt nem fogadják el, ez politika lenne; de ha azt mondják, hogy a kormány a vámegegyet mindenáron akarja, ez igaztalan vád. De négy és fél hónap óta e javaslatokról senki sem beszélt, sőt Rakovszky azzal kezdte beszédét, hogy a kormány a javaslatokat be sem nyújtotta. (Derűtség a jobboldalon.) Ugy kellett neki megsugni, hogy téved. Azt senki sem tagadja, hogy a bizonytalanságnak véget kell vetni.

Horváth Nándor: De hogyan?

Hegedűs Sándor: Hogy tegyük lehetővé a tárgyalásokat, (Ellentmondás az ellenzékben.) A miniszterelnök Kossuth interpellációjára azt felelte, hogy politikai célokra ne rendelje alá az ország közgazdasági érdekeit, mert ez végzetes lenne — és miféle támadásokban részesítették miatta? Rátkay már el is csapta. Nem azt mondta a miniszter-

nők, hogy az önálló vámterület veszélyes, hanem hogy ne rendeljék a politikának alá a gazdasági érdekeket. Abban pedig, hogy arra a rázkódásra figyelmeztet, melyet előidézt, nincs hazafiatlanság. Hiszen Dessewffy Aurél gróf, az országos gazdasági egyesület elnöke és Károlyi Sándor gróf is veszélyesnek mondotta az önálló vámterületet a vámanként. A kérdés az, hogy 1898: I. törvény-cikk alapján csak is a vámsorompókat értjük-e, igen vagy nem? Szigorú parancs van-e akár az 1867: XII., akár az 1898: I. törvény-cikkben a vámsorompók föllállítására? Abban egyetért az ellenzékkel, hogy ez a konzekvenciája is lehet a megfélemlíteni nem engedhetjük magunkat.

Szalay Károly: Hát miért nem sürgeti az intézkedéseket?

Hegedüs Sándor: Mert alkalmatlan időben sürgetik. És ha a parlamentben nem őrzik meg a tárgyalás simaságát és nem biztosítják sikerét, mely erőnk gyökere...

Kubik Béla: Frázis.

Hegedüs Sándor: Én is azt akartam mondani, hogy frázis, de talán egyetért vele Kubik abban, hogy nem üres frázis, hanem kötelesség. De ha itt ilyen alaptalan vádakkal jönnek elő, amilyenekkel most és még a folyosó tónusát sem őrzik meg, akkor igaza lesz Rátikaynak abban, hogy nevetségessé válunk a világ szemében. (Zajos tetzés a jobboldalon.)

Károlyi Sándor gróf személyes kérdésben újra kijelenti, hogy a vámanként ő és a gazdasági egyesület nem az önálló vámterület, hanem a vámbábor ellen nyilatkozott.

Hegedüs Sándor: Ő csak annyit mondott, hogy nemcsak Bánffy, hanem ellenzéki férfiak is nyilvánították az önálló vámterülettel szemben aggodalmukat.

Major Ferencz konstatálja, hogy a miniszterelnök megbánta ama kifejezéseit, melyekkel az önálló vámterületet leszólta. Legalább Hegedüs szavaiból erre lehet következtetni. Tiltakozik az ellen, hogy a miniszterelnök a vámanként úgy állítsa oda, mintha az az önálló vámterület ellen nyilatkozott volna. Az anknak nagy többsége az önálló vámterület mellett nyilatkozott, sok tekintély, sőt kormányparti tekintély is az önálló vámterület mellett foglalt állást. Maga Wekerle és Lukács Béla is kedvezően, sőt az utóbbi lelkesedéssel nyilatkozott az önálló vámterületről. (Eljénzés a szélsőbalon.) A szülő fel is olvassa Wekerle és Lukács beszédének illető passzusát. A napirendet nem fogadják el.

Szalay Károly: Mindenkor, mikor a kormány-párt szénája nincs rendben, Hegedüs Sándor áll föl, hogy kedves modorával és szellemességével elterelje az ügyről a figyelmet. Ma azonban nem nem sikerült ez neki. Hegedüs azzal védte a miniszterelnököt, hogy hiszen az semmit sem mondott, de hisz az ellenzéknek éppen ez a baja. Hegedüs nem tartja parlamentárisnak az ellenzék óhaját, mert az alternatív törvényjavaslatokat kíván, holott hiszen a czukoradó-törvény is alternatív törvény. Az ellenzék azért bizalmatlan, mert a miniszterelnök nem felelt Horánszky ama kérdésére: állja-e a szavát vagy sem? Az osztrák miniszterelnök tudja, mit akar a magyar miniszterelnök, de nem tudja a magyar parlament, szóval az ellenség tudja, de nem a saját népe. A szülő fölolvassa a miniszterelnök beszédéből azt a passzuszt, melyet az önálló vámterületről s az ország romlásáról mondott.

Bánffy Dezső báró: Ne tessék kihagyni semmit.

Szalay Károly: Az „esetleg” szót csakugyan kihagytam, de csak tiszteletből tettem, mert az „esetleg” szót azok szokták használni, akik nem egyenes uton járnak. Aki ezt a nyilatkozatot tette, az tisztelje meg a miniszterelnöki székkel azzal, hogy elhagyja.

Bánffy Dezső báró: Meglesz. (Derűtség jobbról.)

Szalay Károly ezzel végzi beszédét: Két tanúsága van a történelemnek. Ha a nemzet szabadság követési útját, a dinasztia csillaga mindig fénnyel ragyogott, ellenkezőleg letűnt. (Tetszés a szélsőbalon.)

Holnap folytatják a vitát.

KÜLFÖLD.

Uj bolgár hadügyminiszter. Sőtárból táviratozzák: Ugy hírik, hogy Ivanov ezredes hadügyminiszter beadta lemondását. A lemondás oka eddig ismeretlen. Utódjává állítólag Paprikovot, a vezérkar főnökét, nevezték ki. Nem erősítik meg azt a hírt, hogy az egész kabinet visszalép.

A forrongó Kréta.

(Távirati tudósítások.)

Most már a kaneai rémes napokról, majdnem teljesen kimerítő hírek érkeztek amelyek a következőkben írják le a kaneai forrongást:

Konstantinápoly, szeptember 9.

A kandiai események az itteni diplomáciai körökre igen mély hatást tettek. Az érdekelt nagykövetségek eddig nem kaptak utasításokat; azonban általános az a nézet, hogy a török csapatok visszahívását fogják követelni és ily módon a krétai kérdés ahelyett, hogy bonyolultabbá válnék, gyorsabb megoldást nyer. Sok helyütt azt hiszik, hogy bár a muzulmánoknak az adóhivatal ellen intézett támadását nem török részről szervezték, a muzulmánok izgatottságát az adónak a tengernagyi tanács által való beszédése miatt török részről táplálták. Eddig a török csapatok magatartását Kandiában csak török jelentések mondják jónak.

Tegnap és ma miniszteri tanácskozások voltak. Hír szerint a porta a kandiai eseményekről jegyzéket készít elő, amelyet a hatalmakhoz intéz. A kandiai eseményekről ideérkezett konzuli jelentések sok tekintetben ellentmondanak egymásnak. Az egyik jelentés azt mondja, hogy e hónap 6-án reggel a muzulmánok között mozgalom volt észlelhető. A muzulmán előkelőség Reid angol ezredesnek az adóhivatalt illetőleg panasziratot nyújtott át. Reid ezredes megígérte a panasz megvizsgálását.

Délben a „Hazárd” angol hadihajó, amely parancsot kapott, hogy az adóhivatal fölött az új rendszert életbeléptetésének első napjaiban őrködjék, a hivatal őrzésére husz matrózt és őrzőkatra ötven katonát küldött ki. Egy muzulmán, aki az adóhivatal főnökét kereste, leszurt egy angol katonát, akinek estében elsült a fegyvere és egy muzulmán megölt. Erre lövöldözni kezdtek mindkét részről. Az őrzőkaton levő katonák nem huzódhattak vissza a hadihajókra. Kandia angol helyőrsége csak százötven emberből állott, a többi legénység a kordonon volt. A kordon előőrsei jelentették, hogy négyszáz keresztény felkelő feljárnotta segítségét; ezt azonban visszautasították.

A keresztények számát, akik a zavargásoknak áldozatul estek, hatszázra, vagy még többre teszik. Csak azok a csapatok menekültek meg, amelyek a kormányzó palotájába huzódtak, valamint az asszonyok és gyermekek, akiket a hadihajókra szállítottak. Az orosz tengernagy a törökök iránt barátságos magatartást tanusít. Krétából kelt jelentés szerint a kaneai keresztények izgatottsága a Kandiából érkezett hírek következtében nőttön nő. Általános fölkeléstől és a mohamedánok megtámadásától tartanak. A porta körében az a nézet nyilvánul, hogy a kandiai eseményekbe, amelyekért a felelősség az idegen tengernagyokat terheli, nem igen lehet beavatkozni.

Frankfurt, szeptember 9.

A „Frankfurter Zeitung”-nak jelentik Athénből: Hír szerint Kandiában Bering osztrák-magyar konzul is életét vesztette.

Athén, szeptember 9.

Egész bizonyosra vehető, hogy a görög kormány a nagyhatalmakhoz jegyzéket intéz, amelyben a krétai viszonyokat figyelemükbe ajánlja. A krétai zavarok három év óta izgalomban tartják egész Görögországot és kimerítik azt. Ma egy Lloyd-gőzös érkezett ide kétszázhuszonhat utassal. Ezek közt huszonöt sebesült van, nagyobb részük nő. Sokan közülök súlyosan sérültek meg a törökök állatias támadásai következtében. Amit a krétai viszonyokról mesélnek, az egyszerűen hajmeresztő. Egy családot a törökök teljesen kipusztítottak, a családnak mind a kilencz tagját agyonütötték. A menekültek állítása szerint az angolok előzékenysége hátorította a törököket a vérengzésre és csodálni való, hogy ilyen dolgok egyáltalán megtörténhettek, mikor orosz, francia és olasz katonák őrködtek a rend felett. (N. Fr. Pr.)

Kána, szeptember 9.

Megerősítik azt a hírt, hogy a tengernagyok a végleges kormányzó kinevezését és a krétai török hatóságok és katonák eltávolítását fogják javasolni.

Konstantinápoly, szeptember 9.

Tegnap még pusztított a tűz Kandiában. Az angol parancsnok újból bombáztatta a várost. A Máltából érkezett kétszázötven főnyi angol segélycsapat nem juthatott a városba.

Kána, szeptember 9.

Az európai csapatok kitűzték lobogóikat a város erődítvényein. Egy hadihajó Rethymnoba indult, ahol hír szerint szintén zavargás tört ki. A tengernagyok az összes parancsnokokhoz, valamint a kandiai kormányzóhoz ultimátumot intéztek, amelyben legkésőbb délután öt óráig a fegyverek lerakását követelik. A hajók készenlétben vannak, hogy újra megkezdjék a bombázást.

A revízió előtt.

(Távirati tudósítások.)

Zurlinden generális még mindig tanulmányoz. Olvassa az aktákat, ami nagyon okos dolog. Csak olvassassa. Az már kevésbbé okos dolog, hogy ezenközben Franciaország egyre sorvasztó lázban van, amelyet mindjobban fokoznak a legkülönbélebb izgató szerekkel. Felrajzolják a háboru rémet, forradalommal fenyegetőznek az egyik oldalon ép úgy, mint a másikon. Szóval harc van még a revízióért és ellene s még mindig nem föltétlenül bizonyos, hogy a francia kormány elrendeli Dreyfus pörének megújítását.

A mai távirataink egyébként ezek:

Páris, szeptember 9.

Zurlinden hadügyminiszter Brissontól újabb háromnap haladékot kért a dossier tartalmának tanulmányozása céljából.

Páris, szeptember 9.

A hadügyminiszterium kijelenti, hogy minden hír, mely arról szól, hogy Zurlinden hadügyminiszter már döntött Dreyfus kapitány ügyében, korai. Zurlinden tábornok még folyton tanulmányozza az iratokat és csak akkor fogja közzé tenni elhatározását, ha majd visszatér a nagy hadgyakorlatokról, amelyekre Faure elnököt elkíséri.

Páris, szeptember 9.

A rendőrség bünyenítő vizsgálatot indított a „France” című lap ellen mert azt írta, hogy Esterházy öngyilkos lett. Esterházyt nem tudják hol van, állítólag Dowerból Ostendebe utazott.

Páris, szeptember 9.

Az Esterházy állítólagos öngyilkosságára vonatkozó hírekről azt írja Ives Guyot, hogy azok senkit sem leptek volna meg, mert nincs az a rossz, melynek elkövetésére őt képesnek nem tartanak.

Egy hírlapíró úgy akarta Esterházy tartózkodási helyét megtudni, hogy levélhordónak öltözött és ajánlott levelet vitt lakására, de Paysné még csak így sem akarta megmondani, hogy Esterházy hol található.

Az „Aurore” a következőkről értesül: Henry nemrég megtudta, hogy egy angol lap Esterházy-nak Schwarzkoppenhez írt több levelét facsimileben fogja közzétenni. Ez a hadügyminiszteriumban nagy riadalmat okozott és megbízták Henryt, hogy ezt minden áron akadályozza meg. Henry egy bizalmas emberét elküldte az illető lap párisi tudósítójához, kinek nagy összeget és a becsületrend keresztjét ajánlotta fel, de a tudósító azt megbotránkozással utasította vissza.

London, szeptember 9.

Az az Esterházy, aki Dowerból Ostendebe utazott, hír szerint nem az őrnagy, hanem Esterházy Keresztély volt. (N. Fr. Pr.)

Róma, szeptember 9.

A „Tribuna” írja: Münster gróf párisi német nagykövet tegnap meglátogatta Declasse külügyminisztert és kijelentette, hogy a dossierben lévő az a levél, melyet állítólag a német császár Dreyfushoz intézett volna hamis. Münster gróf figyelmeztette a minisztert ama komoly konzekvenciákra, amelyek bekövetkeznének, ha francia kormány egy újabb Dreyfus pörben e hamisítványokat a valódiság jellegével ruházná fel.

Páris, szeptember 9.

A Havas-ügynökség a következő jegyzéket teszi közzé:

Hogy az állítólag külföldi lapokból származó értesülések továbbterjesztését megakadályozzuk, fel vagyunk hatalmazva annak a kijelentésére, hogy a francia kormány a Dreyfus-ügyre vonatkozólag egyetlen külföldi kormánytól sem kapott semmiféle értesítést és egyetlen külföldi kormány sem tett nála ebben az ügyben semmiféle lépést.

TÁVIRATOK.

Hollandia ünnepe.

Amsterdam, szeptember 9. Vilma királynőt és a regens-királynét, akik ma délelőtti különvontaton Hágába utaztak, az utcákon óriási embertömeg üdvözölte nagy lelkesedéssel. Az eutazás előtt Vilma királynő külön kihallgatáson fogadta a polgármestert és a rendőr-önököt és köszönetet mondott nekik a koronázás alatt a rend fentartása érdekében tett intézkedésekért.

Hága, szeptember 9. A királynő és az anyakirályné ma délben ideérkezett, ahol nagy ünnepélyességgel fogadták. Utjukban a város gyönyörűen díszített utcáin keresztül lelkesen üdvözölték őket. Délután ünnepi istentisztelet volt.

Amsterdam, szeptember 9. A külföldi lapokban az a hír terjedt el, hogy Vilma királynő ellen merényletet követtek el és a merényletet letartóztatták. Itt erről semmit sem tudnak.

Spanyol kabinetválság.

Madrid, szeptember 9. A „Liberal” azt hiszi, hogy a Sagasta-minisztérium azonnal lemond, amint a kamarák a békepreliminárakra vonatkozó törvényjavaslatot elfogadják, ami a jövő héten valószínűleg megtörténik. Azt hiszik, hogy a Sagasta-kabinet bukása pártjának feloszlását és a pártok teljesen új alapon való szervezkedését fogja maga után vonni.

A világbéke.

Berlin, szeptember 9. A „Nordd. Allg. Ztg.” felhatalmazást kapott annak a kijelentésére, hogy az a Belgrádból terjesztett hír, mintha Vilmos császár Pétervárot Boszniának és Hercegovinának Ausztriába való bekebelezése kérdését szóba hozta volna, teljesen koholt.

Gent, szeptember 9. Tegnap a virwaldstätti tó mellett fekvő Weggisben Canevaro olasz külügyminiszter, továbbá Nigra és Lanza bécsi és berlini nagykövetelek tanácskozássra gyűltek össze, melyen állítólag a békekongresszus ügyével foglalkoztak. Később Tornielli párisi nagykövet is részt vett a tanácskozáson, de ő csakis a Dreyfus-ügy fordulatáról referált.

Amerikai háború készülöben.

Genova, szeptember 9. A „Seccolo”-nak jelentik Buenos-Ayresből:

Az Argentína és Chile közti viszonyok napról-napra feszültebbek. A két állam határkiigazítási vizsgálata háborúra fog vezetni, mert mindig újabb és újabb nehézségek merülnek fel. A vizálynak békés elintézése, úgy látszik, kizártnak tekintendő. Argentína hadi tengerészetét lázas sietséggel szereli fel. Hír szerint már be is fejezte hadi készülődéseit.

HIREK.

Hid a Margitszigetre.

A Margitszigetre, a főváros költői, de zárkozott „sziget”-ére, a rózsák földjére, e ragyogó szépségű kertre, mely a nagyváros legtöbb lakójának, eddig mindig a „bajos ismeretlen” maradt, most végre hidat épít az állam, József főhercegnek, a sziget gazdájának hozzájárulásával. A köayökformájú Margit-hidnak középső pilléréből fog kiindulni az új összekötő ág, amelynek terve sok más fővárosi épít-

kezés tervéhez hasonlóan régen fölmerült már, sokáig tervnek vagy álomnak maradt s most egyszerre csak megvalósul. A pénzügyminiszter ma benyújtotta a hidépítésre vonatkozó törvényjavaslatot.

Ezzel hivatalosan hadat üzentek a romantikának; a Margitszigetből, az elvonult, misztikus hajadonból, kedves kis virágáru lány lesz, aki mindenkinek mosolyogva kínálja oda rózsáit, szekfűit, illatos bokrétaikat. Jól is van ez így. Nagyon sok fővárosi ember nem szerette a sziget romantikáját, azért, mert a kis földterület mai állapotában tulajdonképpen egy fényes börtön. A vándor, aki kimegy oda levegőt és fűszagot élvezni, félórától félóra terjedő fogságra íteltetik. Minden félóránban következik be aztán az általános amnesztia, jön a gőz és vízi magával a távozni vágyót. Ez most megszűnik már és ezer meg ezer kényelem- és szabadságszerető emberrel fog szaporodni a sziget díszes publikuma.

Maga a sziget nagylelkű tulajdonosa, József főherceg is tudja ezt. Erre vallanak azok a nagy szabású átalakítások, amelyek most, a hidépítés alkalmából tudódnak ki. A sziget budai partján korzó lesz. A korzón új vendéglő, kávéház és cukrászüzlet épül. Lesz nagy hangversenytér, ahol hálókat is rendezhetnek, kerékpár-iskola és lawn-tennis-pálya. A gyönyörű szigetet egészen villamosan világítják majd meg s a régi épületeket is átalakítják. József főherceg az átalakításokra nyolczázezer forintot szánt.

Azonkívül a hidépítéshez kétszázezer forinttal járul hozzá és a feljárótöltést és a parlvédelmi munkákat saját költségén készítteti, anélkül, hogy ezáltal az összekötő hidra tulajdonjogot nyerne vagy a hidnak kezelésébe való beavatkozási jogot szerezne. Az összekötő hidnak összes költsége legfőlegb 400.000 forintot tesz és az új hidnak, mely gyalog- és kocsiközlekedésre készül, legkésőbb 1900. augusztus elsejéig kell elkészülnie.

A pénzügyminiszter törvényjavaslata így szól:

1. §.

Főhatalmaztatik a minisztérium, hogy a székesfővárosi Margit-híd középső pilléréből kiágazólag a Margitszigetre összekötő hidat építhessen.

2. §.

Az építési költségeknek József főherceg ur ő császári és királyi fensége, mint a Margitsziget tulajdonosa által följánlott hozzájárulási összegben fölül fenmaradó és 200.000 forintot = 400.000 koronát meg nem haladható része az 1893. XIV. törvényczikk 1. §-ának a)–d) pontjaiban fölsorolt összegekből alkotott alaphoz fedezendő és pedig a láncz-híd elsőbbségi kölcsön törlesztésére fordított összegek megtérítése előtti sorrendben.

3. §.

A jelen törvény végrehajtásával a minisztérium bizatik meg.

Budapest, 1898. évi szeptember hó.

L u k á c s László, s. k.
magyar királyi pénzügyminiszter.

Lapunk mai száma 16 oldal.

— Vilmos császár fia beteg. Berlinből táviratozzák: Amint a „Reichsanzeiger” jelenti, Ágost Vilmos herceg torokgyulladásban megbetegedett. A betegség normális lefolyású. A hercegnek nincs láza.

— A királyváró Szepesség. Lőcsén a királynapok alatt rendezendő fáklyásmenetre javában folynak a készülődések. A megye minden részéből számosan jelentkeztek a fáklyásmenetben való részvételre és mint az eddigi eredmény is mutatja, a menet valóban páratlanul impozáns lesz. Háromezer ember jelentkezett eddig. A kassa-oderbergi vasut kétszázötven alkalmazottja is a menethez csatlakozik. A fáklyásmenet főrendezője Merz Mátyas központi főszolgabíró lesz. A többi járasok szolgabírái, községi és körjegyzői is valamennyien ott lesznek a menetben. Élén Neogrady Lajos dr. a vármegye főjegyzője fog lovagolni díszmagyarban. Azután egy zenekar jön, ezt pedig három zászlót vivő földműves követi. Minden község fáklyavivője jelzőtáblát kap. Kürtszóra indul és áll meg a hatalmas menet, melynek kebeléből alakult egy énekkar is, ez aztán szerenádót ad a királynak. —

Fejérvary Géza báró és Perczel Dezső miniszterek holnap reggel Lőcsére utaznak, a két miniszter a hadgyakorlatok végéig Lőcsén marad.

— Horvát Boldizsár betegsége. Horvát Boldizsár állapota változatlan. A nagy beteg nyugodtan aludt és ma délig kétszer is táplálékot vett magához. A nagyfoku gyöngeség még egyre tart. Márkus József főpolgármester már két éjszaka ott virrasztott a betegnél. Az agg államférfiu hogylétéről naponta százával tudakozódnak a Herczel-féle szanatóriumban.

— Wlassics és a buziási pap. Wlassics minisztert nem hiába rajzolta le egyszer Faragó (az „Országos Hirlap” mult karácsonyi mellékletén) százekezőnek. Mind a száz kezével levelet irt ezen a képen. De máskülönb is sokoldalú ember. A mult napokban még mint a király házigazdája a buziási fürdőben volt — és egészen beleélté magát hadügyi embernek, most itthon van és minthogy csillagászati dolgok vannak előtérben, csillagászati tanulmányokba van merülve, a csillagászati banket után vadászatra készül a szeszélyesi uradalomba, aztán megint valami új dologba vág, ráér mindenre, és szenvedélyileg jár a dolgok mélyére, ha egyszer valamibe fog. Azon szerencsés miniszterek közé tartozik, aki után mindenütt marad valami nyom, ha egyéb nem, egy jó apercu vagy egy anekdota, mint egykor Mátyas király után, ki a hat tojást is úgy tudta megenni, hogy századokra szóló legenda lett belőle:

Hic fuit Mathias rex
Commedit ova sex.

A buziási tartózkodásáról is közölnek velünk Wlassicsról egy kis élénk történetkét. A miniszter ugyanis összekerült a buziási plébánossal, aki egy derék tiszteletreméltó öreg pap. A plébános ur, akivel Wlassics nyájasan szóba állt (általában remekül tudja kezelni a papokat), azt tudakolta ő exzellenziájától, hogy tetszett neki a buziási gyógyforrás.

— Igen pompás — mondá a miniszter.
— Fürdött is exzellenziád?

— Még nem, de szándékomban van — mondá a miniszter tréfásan — mert azt a legendát hallottam a forrásról, hogy nagyon fiatalit és hogy egyszer valamikor a mesés-korban egy csanádi püspök megfürdött volt benne és mint klerikus jött ki belőle. Igaz-e, tisztelendő uram, hogy ilyen csodálatos a forrás? — tette hozzá mosolyogva.

— Nem tudom, kegyelmes uram — jegyzé meg az öreg plébános — de jobb szeretném, ha megfordítva lenne.

— Hogy-hogy? tudakolá a miniszter.

— Úgy értem a dolgot, hogy mint plébános mennék be a vízbe és mint püspök jönnék ki belőle.

A miniszter nagyot nevetett a buziási pap ötletén, mely szájról-szájra ment a táborban s még a fölség fülebe is eljutott, ki mosolyogva jegyzé meg, amikor hallotta, hogy ez a pap elmés ember.

Az anekdotából még csak az hiányzik, hogy a forrás nem vált ilyené — pedig ezt a csodaerőt könnyen megkaphatta volna, mert ott volt mind a két faktor, aki azzá tette a buziási papra nézve: tudniillik ott volt helyben a forrás, amelyben megfürödhetett volna a tisztelendő ur, ott volt a király, aki kinevezhette volna püspökké és ott volt a miniszter is, aki ellenjegyezhetette volna a kinevezést. De hát szegényes idöket élünk. Most már az anekdoták is csonkák és nem tökéletesek.

— Ferdinand kalandja. Sok kellemetlenség érte Ferdinándot, a holgár fejedelmet, Magyarországból hazatérőben. Azzal kezdődött a kellemetlenségek sora, hogy uti podgyászait más irányba menő kocsiba rakták s csak hosszu hánykódás után jutottak fenséges gazdájuk kezei közé. Azután még egy csomó apró kellemetlenség esett meg vele. Megtörtént aztán az is, hogy Konstanczban a „Bulgária” yachtra akart szállni, hogy Varnába utazhasson. Szerencsétlenségére a kikötő összes hidjai le voltak foglalva s a „Bulgária” már-már tovább ment kikötés nélkül; az incognitóban utazó fejedelem azonban jelentkezett a révkapitánynál,

aki aztán intézkedett, hogy a „Bulgária” kikötésén. Így mégis csak tovább mehetett a rossz előjelekkel hazautazó fejedelem.

— **Ünnep a park-klubban.** A park-klub igazgatósága a jövő hónap elejére, október 10-ikére, tűzte ki a király és a királyné szobrainak leleplezési ünnepét. Az ünnepre most küldik szét a meghívókat. A többiek közt meghívták a székesfőváros törvényhatóságát is, hogy képviseltesse magát az ünnepen. A dolog azonban nem megy egész simán, mivel a fővárosi bizottsági tagok között vannak, akik ellenzik a hivatalos képviseltetést a nagyon is exkluzív klub ünnepén. Ebbeli nézetüknek már kifejezést is adtak a bizottsági tagok kerületi értekezletén.

— **Polgárember „Einzelarrest”-ben.** Eperjesen nagy megbotrározást kellett egy átvonuló főhadnagy önkénykedése. A löcsei hadgyakorlatokra vonuló csapatokkal érkezett Eperjesre a 65-ik gyalogezred. Az ezred egy főhadnagya, Reinecke Károly, aki az elszállásolással volt megbízva, felszólította Roth kántinost, hogy a katonaságnak engedje át a saját konyháját. Roth fölvilágosította a főhadnagyot, hogy a kis konyhára családjának szüksége van.

— **Packt ihn! Einzelarrest!**

A körülálló katonákhoz intézte a főhadnagy ezt a röviden hangzó parancsot. A katonák természetesen teljesítették a főhadnagy parancsát és Rothot a katonai börtönbe cipelték. Roth felesége kétségbeesetten sietett az ottani háziezred őrnagyához, Pavelikhez, aki a katonai börtönbe zárt polgárembernek visszaadta szabadságát.

— **Tűz a bécsi kiállításon.** Ma délután öt óra után a jubileumi kiállításon egy látogatónak vigyázatlansága következtében tűz támadt, amely könnyen elhamvasztotta volna az egész filigránkiállítást. A mondotti időben ugyanis a borászati kiállítás megtekintése alkalmával egy ur égő gyújtót olyan vigyázatlanul dobta le, hogy pár pillanat múlva az egész borászati kiállítás lángban állott. A gyújtó mesterségesen készült pálmákra esett és ezt a papírkotmányt, valamint egyéb díszítéseket pár pillanat alatt lángra lobbantotta. A tűz gyorsan terjedt. Egyszerre csak átcsapott a borászati pavillonnak vitorlavászonnal fedett tetejére s falaira és nem telt bele egy negyedóra, az egész kiállítás egy füst lett. Egy csepp hiba, hogy az egész kiállítás porrá nem égett. Ha hamarjában ott nem terem a kiállítás szolgazemélyzete és a tűzörség, a fábólékkal agyonrakott kiállítás helyén holnap már csak kormot és hamut lehetett volna látni. A tűzoltók első sorban arra törekedtek, hogy a tűz tovább ne terjedjen. Ez sikerült is nekik nagy erőfeszítés után. Igaz ugyan az is, hogy semmire sem tudtak volna menni, ha szélcsend nem lett volna. Ennek a körülménynek köszönhetik a bécsiek, hogy még most is azt mondhatják, hogy van a Praterben egy ugynevezett kiállításuk. A legnagyobb veszélyben forgott a szarvasmarhakiállítás, amely a borászati épülethez legközelebb esik. Az állatok a lángok láttára nagyon meg voltak rémülve. A tűz körül természetesen nagy volt a tolongás és ez alkalommal öt ember súlyos sérülést szenvedett.

— **Halálozás.** Erszinger Mihály csépai plébános, aki e községnek negyven évig volt buzgó lelkipásztor, meghalt.

— **Szociálizmus — levelezőlapon.** Eddig azt hittük, hogy vizeséseken, utczákon és turistamenedékházakon kívül csak tudósokat, meg primadonnákat érhet az a tisztesség, hogy a képmásukat ugynevezett „látékpes levelezőlapra” nyomtatják. A budapesti rendőrség már rájött, hogy nem okvetlen szükséges ehhez természeti szépségnek, emberi kéz remekművének, istenadta művésznőnek vagy szorgalmas tudósak lenni; mert ez a nagy becsület akkor is érheti az embert, ha csak szociálalista. A „Népszava” című szociálalista lap kiadóhivatala ugyanis tíz hírbéd szociálalista-rezár arcképével levelezőlapokat nyomtatott, amelyeket arcképével levelezőlapokhoz hozni. A vállalkozás nem sikerült, mert a rendőrség, amely a nyai gondolat örökösök a szociálalista urak fölött, mindjárt az első kísérleten rájárták őket. Szántó-Kovács Jánosnak, a rossz utra tévedt jószívű hőmezőváros-

helyi parasztnak arcképét, akarták először elterjesztetni az elvtársak között. Szántó-Kovács János pedig már negyedik esztendeje ül a szegedi csillagbörtönben, aheva a hőmezővárosi lázongásban való részessége miatt zárták. A rendőrség emiatt büntett főmagasztalásának minősítette a levelezőlapon való megörökítést és a nevezett lap kiadóhivatalában kikobozta a levelezőlapokat és elkobozta a többi kilencz fajtát is, amelyeket csak később akartak forgalomba hozni. A kiküldött rendőrtisztviselő fölcsólitotta Báron Edét, a „Népszava” kiadóhivatalának főnökét, hogy nevezze meg a levelezőlap tervezőjét, Báron azonban megtagadta a feleletet. Majd kiderül a vallatásnál.

— **Kossuth Lajos kiadatlan levele.** Alkalmunk van Kossuth Lajosnak egy érdekes s eddig még ismeretlen levelét közölni, amelyet Vámosy József 48—49-es főhadnagyhoz, volt debreczeni polgárhoz, (ki a kiegyezés után Debreczenben öngyilkos lett) intézett Turinból. Vámosy, akit a szabadságharc után az osztrák hadseregbe soroztak, végigküzdötte az olaszok ellen viselt csatákat, Olaszországból néhány levélben arra kérte Kossuth Lajost, hogy levélben hívja föl a hatvenhetes magyar miniszterium figyelmét ő reá, aki a honvédség szervezésénél hasznos dolgokat mivelhet. Kossuth Lajos erre a következő levélben válaszolt:

Kedves Főhadnagy Ur!

Folyó hó 3-diki becses levelében nagyon jól fogta fel helyzetemet. Az ugynevezett magyar miniszterium ára Hazánknek az osztrák birodalommal összeolvadása, lemondás arról, hogy a nemzetnek saját hadserege legyen s hogy a magyar országgyűlés minden idegen avatkozástól menten kezében tartsa a nemzet erszényének kötő zsinagét. Én az ilyen alkuban Magyarország halálát látom. — Elveim tehát nem engedhetik, hogy én akárki javára is e miniszteriumhoz ajánló levelet adjak. De ez nem mentelt volna föl engem az illem azon kötelességétől, hogy mult hó 6-ról hozzám intézett levelére Főhadnagy urnak válaszoljak. Nem válaszólasomnak oka az, hogy levele betegem talált. — Egy igen kínos komplikált lumbápo közel négy héten át mozdulatlan-ságra kárhoztatott. — Nem voltam képes tolat fogni kezembe, más által ily kényes tárgyban válaszolni nem akartam s mert azon véleményben voltam, hogy a hazamehetei engedély, melyért Főhadnagy ur (mint mondja) folyamodott, bizony nem fog egyhamar megérkezni, azt hittem, válaszom nem lesz késő.

Pár napja, jobbaesikán vagyok, de oly halmoz levelezés gyűlt össze asztalomon betegségem alatt, hogy időbe kerül azt legombolyitanom.

Hosszabban ereszkedtem válaszom késedelmének magyarázatába, mert sajnálnám, ha azt hinné ön, hogy figyelmetlen voltam kérése iránt.

Az utóbbi levelében felemlített körülmény nem engedi, hogy kérését teljesítem, nem akarom, hogy arra magyarázza ezt, mintha Főhadnagy ur érdekei iránt nem volnék a legőszintébb részvételt. Ennek jeléül küldöm az idezárt általános ajánló levelet és szívből óhajtom, hogy annak Főhadnagy ur hasznát vehesse.

Turin, 1867. április 6.

Híve
Kossuth.

— **Hadihajók a fővárosban.** A „Szamos”, „Körös”, „Lajtha”, „Maros” monitorok a torpedócsónak és a cirikáló hajó ismét a fővárosban vannak. Ma reggel 6 órakor érkeztek meg Bécből és még ma délután elindulnak az Aldunára a műszaki ezredekkel folytatandó gyakorlatra. Erre a szép katonai látványosságra a fővárosból is sokan lerándulnak a gőzhajózó társaság egy külön hajóján, amely e hónap 11-én reggel indul a Petőfiteri kikötőből.

— **Furfangos csalók.** Rácz György deési földműves ma délelőtt megjelent a főkapitányságnál és elpanaszolta, hogy milyen rútul becsapták. Elmondta, hogy tegnapelőtt jött fel Budapestre és a keleti pályaudvar előtt lévő sétateren bolyongott, amikor egy magas, sovány fiatal ember megszólította. Beszédbe elegyedett vele, és miután a fővá-

rosban járatlan, szívesen fogadta az ismeretlennek azt az ajánlatát, hogy a városban kalauzolja. A fiatal ember elvezette a „Debreczen” fogadóba, ahol jól megvacsorázott vele, majd szobát is nyitattott, ahol elborozgattak. Amint így bizalmasan beszélgettek, hirtelen berontott a szobába egy fiatal ember, aki egyenesen Rácz ismerőséhez ment s azt kérdezte tőle:

— Ön László Imre?

— Igen, felelt ez reá.

— Akkor megmotosom, szolt az idegen.

Erre az állítólagos László Imrét megmotosva tíz darab hamis tízforintos bankjegyet vett el tőle és mint a törvény embere, magával vitte. Egy kis idő múlva az illető visszajött s azt mondta Rácznak, hogy Lászlót, aki pénzhamisító, átadta a rendőrnök. Együttal azonban kijelentette, hogy őt is megmotosza. Rácz a „titkos rendőr”-nek engedelmeskedett és átadta tárczáját. A fiatal ember erre kivett belőle egy százas bankót és azzal, hogy megvizsgáltatja, hogy valódi-e vagy sem, eltávozott. Rácz természetesen azóta sem egyiket, sem másikat nem látta. A rendőrség a két körmönfont csalót most mindenfelé keresi.

— **Az ezredévi gyümölcsfák.** Az ezredévi faültető-bizottság az őszi nemes gyümölcs őrése idején ismétellen buzdítja a községi jegyzőket, lelkészeket és tanítókat, hogy a magvakat gondosan gyűjtsék össze és ültessék el köztereken, továbbá az ország- és gyalog-utak mentén. Mivel a központi bizottsághoz naponta százával jön a levél, amelyben felvilágosítást és tanácsot kérnek, a bizottság közelebb a kereskedelmi miniszterium támogatásával tájékoztató füzetet fog kiadni. Ebben benne lesznek a faültetésre vonatkozólag az összes tudnivalók.

— **A „Természet” című állattani és vadászati folyóiratnak egy egész évi folyamát vettük és örömmel lapoztuk át, mert a kitűnő folyóirat, melyet dr. Lendl Adolf és Lakatos Károly szerkesztenek, annyira változatos és érdekes, hogy a külföldi irodalmával is méltán versenyezhet. A tudományos niveau és alaposág mellett megvan, ami a legértékesebb együtt, az előadás elovensége is. A szöveget pompás kivitelű állatképek és vadászjelenetek tarkítják. A tárcza pedig szépirodalmilag dolgozza fel a tudományos anyagot. A folyóirat előfizetési ára egy évre mindamellett csak 3 forint.**

— **Éjjel a kastélyban.** Semsey László országgyűlési képviselő semsei kastélyába az elmúlt éjjel kőberlő cigányok hatoltak be. A szekrényeket felkeltették és 700 forint értékű ékszert és sok fehérneműt vittek el. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Öngyilkosságok.** Lugosról táviratozza tudósítónk, hogy Baugut Ferencz, az osztrák-magyar államvasut berlistyei uradalmának tisztviselője revolverrel a jobbszemébe lőtt és szörnyet halt. Öngyilkosságának oka állítólag családi viszálykodás. — A szilasi hadgyakorlaton — mint egy távirat jelenti — a honvédtisztikar szakácsnéja elvert egy közhonvédet. A meggyalázott katona szegényében vaktöltéssel a szájába lőtt. A folytás szétronsolta szájpadrását s most a halállal vívódik.

— **Halál a nászuton.** Tragikus eset hírére hozza a táviró a Semmeringről. Durst Emil, egy varsói ur, aki nászútközben néhány napra a Semmeringre utazott feleségével, tegnap a Sonnewendstein megmászása közben szélütés következtében meghalt. Durst közvetlen ebéd után indult el egy barátjával végzetes utjára és alig tett vagy száz lépést a hegyen, mikor a halál utólérté. A szerencsétlen asszony, aki csak négy hónap óta volt Durst felesége, majd megőrült, mikor holt férjét hazahozták. A szerencsétlenül járt embert valószínűleg a Semmeringen fogják eltemetni.

— **Acsev.** A vicinálisok hasonlítanak az anyósokhoz, nem illik róluk adomázni. Pedig okot adnak rá eleget. Az Acsev. (Arad-Csanádi-Egyesült-Vasutak) Makó és Szeged között közlekedő vonalán történt legújabbán, hogy a derék kis kávémasina megunta a folytonos haladást és szépen megállott. Az utasok rémülten ugráltak ki szakaszaikból, katasztrófát sejtve. Aggodalmuk alaptalan volt. Csak a mozdony tagadta meg a szolgálatot. A

mozdonyvezető egy darabig próbálta a makranczos gépet elindítani, de sehogysem sikerült. Az utasok erre szépen letelepedtek a rétre és ahol kártya akadt, ott vigan folyt az alsós. Voltak azonban, akik komolyan fogták fel a dolgot és követelték, hogy őket Szegedre szállítsák. Ezeket a mozdonnyvezető udvariasan megkérdezte:

- Akarják a vonatot tolni?
- Tessék? . . .
- Sajnálom, másképp nem indíthatok.

Később mégis lekapták a vonatot és a mozdonny egymagában elment segítségért, mely órák múltán érkezett meg. A kalauzok ekkor összeszedték az elszédült utasokat és az új gép vigan elindította az Acsev. kis vonatát.

— **Esküvő.** Lőrincz Szilárd székesfővárosi tisztviselő tegnap esküdött örök hűséget Nászay Annának. Tanukként Hűvös József és Havass Rezső dr. fővárosi bizottsági tagok szerepeltek.

— **Öngyilkos tanár.** Lapunk mai számában megírtuk, hogy Szomotor és Bodrog-Szerdahely állomások közt egy előkelő külsejű ismeretlen utas holttestét találták. A szétszúrt fejű halott kiletének kiderítése végett nyomban vizsgálatot indítottak és kitűnt, hogy a szerencsétlen Bálteky Albert, egy budapesti zöldfa-utcai nőképző felső leányiskolájának és a IX. kerületi református főgimnáziumnak rendes tanára, aki öngyilkos szándékkal kilépett a gyorsvonat kocsijának átjáró ajtaján és leereszkedett a két vagon közé. Zsebeiben egy bucsuzólevelet találtak, amely atyjának volt címezve, aki egy Tisza-Ujlak mellett fekvő községben református lelkész; azonkívül a tárczájában tizenegy darab vadonatu új tizest és hét névjegyet is találtak. Hogy mi vihette a szép társadalmi állású fiatal embert az öngyilkosságra, azt annál kevésbé sejtethik, mert véglegény is volt. Elutazása előtt visszaküldte a jeggyűrűt menyasszonyának. Szülei, akiket a váratlan szerencsétlenség mélyen megrendített, Szomotorra érkeztek. Bálteky holttestét föl fogják bontani.

— **Nők az egyetemen.** A budapesti tudományegyetemen az új iskolai évben szaporodni fog a női hallgatók száma. A tavalyi női orvostan- és bölcsészethallgatók újra beiratkoztak, de ezenkívül új hallgatók is jelentkeztek, akiknek fólvétele ügyében közelebb fog dönteni az egyetemi tanács.

— **A szerelem áldozatai.** Három leány akart a mai napon öngyilkossá lenni, mindhárom csalódtak, azért akartak megválni az élettől. De a vak sors megakadályozta őket szándékukban és habár súlyosan megsérülve feküsznek a Rókus-kórházban, hová őket a mentők beszállították, mégis valószínűleg rövid idő alatt kibeverik a magukon ejtett sérüléseket. Heimann Etel az egyik öngyilkos, husz éves leány, aki az eskütéri helyihajó állomásról ugrott a Dunába. De egy közelálló matröz, Kerekes József, észrevette, utána ugrott és kimentette a vízből. Esméletlen állapotban szállították a mentők a lakására. A másik két öngyilkosjelölt Baracsi Mária tizenkilenc éves kaszirosnő és Radics Anna fodrász-leány, akik lakásukon megmérgezték magukat. A mentők részesítették az első segélyben és szállították be őket súlyos, de nem életveszélyes sérülésekkel a Rókus-kórházba.

— **Kézfogó.** Turányi Izsó Budapesten eljegyezte Langfelder Laurát Monoron.

— **Párbajozó gyerekek.** A Berlin mellett levő Grunewaldban egy tizenhat és egy tizenhét éves inas véres pisztolypárbajt vívott, amelynek súlyos feltételeit szerelmi féltékenység diktálta. Sch. építőmester tizenhétéves inasfia ugyanis nemrégiben halálosan beleszeretett egy tizenhat éves elárúsító-kisasszonyba, aki a fiatal Sch. érzelmeit viszonzta is. Mikor azonban az ifjú Romeonak el kellett utaznia és így egy időre magára hagyta Julláját, az távolléte alatt hűtlenül megcsalta őt. Még pedig — előkelő minták után — az elhagyott kedves barátja és inastársa, H., volt, a kisasszony újabb ideálja. Mi sem természetesebb, minthogy Sch. párbajra hívta ki szerencsés vetélytársát, aki igaz gentleman létére el is fogadta a kihívást. Az ügy lovagias részleteit egy berlini gimnázium két primánusa intézte el, fegyvernek a pisztolyt választották, a párbaj helyeül pedig a Grunewaldot je-

lölték ki. Orvost azonban nem mertek felkérni, így csak az egyik segéd, akinek „becsületbeli“ ügyekben már volt némi jártassága, hozott magával valami köteleket. Az első lövésnél mindkét fél megsebesült, az egyiket száján találta a golyó, a másiknak pedig felső karját zúzta szét. A sebeket a segéd-ur kötötte be, majd kocsin haza vitték a két párbajhóst, akik nemsokára a vádlottak padján láthatják egymást viszont.

— **A beteg pénztár.** A kerületi betegsegélyző pénztár vizsgálata még egyre tart. Hogy mik derülnek ki a vizsgálat folyamán, azt mutatja az is, hogy ma megint történt letartóztatás. Ma Stern Józsefet, az intézet pénztári tisztviselőjét tartóztatták le, aki minden bűnét megvallotta. A vizsgálóbíró rögtön lecsukatta.

— **Női orvosi egyetem Kievből.** Kievből jelentik táviratilag, hogy az ott megtartott orvosi kongresszuson azt indítványozta valaki, hogy Kievből női orvosi egyetemet alapítsanak, vagy pedig tegyék lehetővé, hogy a nőket Oroszország valamennyi orvosi egyetemén fölvegyék. A kongresszuson nagy rokonszenvvel fogadták az ajánlatot, s így valószínű, hogy hamarosan akad valaki, aki nagy alapítvánnyal megveti a második orosz női orvosi egyetem alapját. Péterváron tudvalevőleg már régóta van.

— **Királyi kintutetés.** A fővárosban és az egész országban előnyösen ismert Blum és társa sütő-utcai egyenruházati céget, mely cég már hosszabb idő óta udvari szállítója József főherceg ő felségének, a napokban egy teljesen megérdemelt újabb kintutetés érte, amennyiben őket Sándor szerb király szintén szállító-jává nevezte ki. A Blum és társa cég ezen legújabb kintutetésére csak folyamán a külföldön is aratott nagy sikerének, mellyel legutóbb a Londonba és New-Yorkba szállított díszmagyar ruháit fogadták. A hadsereg tisztjeinek és önkénteseinek legnagyobb része is előnyösen ismeri e két izben is kintutetelt céget, mely részükre mindig elsőrangú készítményeket szállított.

Napirend.

Naptár: Szombat, szeptember 10. Római katolikus: Tol. Miklós. — Protestáns: Jodok — Görög-orosz: (augusztus 29.) Iván fejvétele. — Zsidó: Elul 23. — Nap két 5 óra 15 perczkor, nyugszik 6 óra 4 perczkor. — Hold két éjjel 12 óra 15 perczkor, nyugszik 3 óra 21 perczkor délután.

A horvát miniszter fogad délelőtt 8—10 óráig.

A képviselőház ülése délelőtt 10 órakor.

Kereskedelmi muzeum a városligeti iparcsarnokban nyitva d. e. 9—12-ig és d. n. 3—6-ig.

Iparművészeti társulat kiállítása nyitva d. e. 9—12-ig és 2—5-ig.

Nemzeti muzeum: képtár, nyitva délelőtt 9—1-ig. Többi tárai, köztük a néprajzi osztály is (csillag-utca 15. sz.) 50 krajczár belépődíj-mellett tekintethők meg.

Technológiai iparmúzeum nyitva 9—1-ig.

Muzeumi könyvtár nyitva 9—1 óráig.

Akadémiai könyvtár nyitva 3—8 óráig.

Egyetemi könyvtár nyitva 8 órától 12 óráig.

Az új országház kupolacsarnoka megtekinthető 10—1-ig 50 krajczár belépő díj mellett.

Rovargyűjtemény a nemzeti muzeumban nyitva 9—1-ig.

Deák-mauzóleum a kerepesi-ati temetőben nyitva este 5 óráig.

Természettudományi gyűjtemények muzeuma nyitva 10—12-ig. (Muzeum-körút 4.)

Az iparművészeti muzeum, nyitva d. e. 9—12-ig és 2—5-ig.

A „Hódoló díszfelvonulás“. Eisenhut Ferencz óriási körképe Városliget, Andrassy-ut végén, látható reggel 9-től este 7 óráig. Belépő díj 50 kr. Gyermekjegy 30 krajczár.

Utóhangok a királynapokból.

Temesvár, szeptember 9.

A király feltétlen dicsérete, amelylyel a buziási nagy hadgyakorlatok fényes sikerét méltányolta, a folytonos jó kedve, mely jóságos arczáról sugárzott, de az a hirtelen elhatározás is, amelylyel Temesvárot, visszautaztában, nem nézve az utazás udvari programját, a vonatról leszállott s a peroronon cercle-t tartott: mindmegannyi bizonyosságrá, hogy a délvidéki tartózkodás nemcsak katonai szempontból, de minden más tekintetben is kinyerte a legfelsőbb meglegedést s benső örömmel töltötte el a király szívét. Emellett szól egyebek közt az ajándékoknak nagy száma is, amelyeket a király rendelkezésére bocsátott. A már megemlítettéken kívül nagyértékű melléket kaptak a királyi névbetűk brilláns díszítésével és rubinokkal kirakott koronával: Szüry Kálmán királyi tanácsos közalapítványi uradalmi főtitizst, Reviczky Pál temes-

megyei főjegyző és Unger József főszolgabíró, pompás gyémántos karpereczeket pedig a fürdő tulajdonosnője, Beck vezérkarifőnökneje, az egész hadijáték fejének bájos háziasszonya, Schottola Ernőné és Szüry Kálmánné, az uradalmi főtitizst művelt lelkű fiatal felesége. Ezenfelül meg számos epizód is, mely utólag jut köztudomásra, amellyel bizonyít, hogy ő felsége az egész idő alatt pompás jókedvében volt.

Mikor a király a hadgyakorlatok utolsóelőtti napján a tábori sátorból ebéd után lakására ment, egy apró kis oláh gyermeket vett észre, akit az anyja öiben tartott, amint egy kis levelet nyujto-gat feléje. A király mosolyogva ment oda a gyermekhez, elvette tőle a levelet, felbontotta a borítékot és olvasni kezdte a tartalmát. Alig tűnt el a király alakja a kapuban, a detektívek rögtön elvitték az asszonyt a gyermekkel a szolgabírói hivatalhoz, de még jóformán oda se értek, midőn egy udvari ember jött oda egy nagyobb pénzösszeggel s meghagyta, hogy az asszonynak semmi bántódása ne legyen.

Egyik ebédközben Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter, ki szemközt ült a királylyal, Syllt tengeri fürdőről beszélt, ahol az idén járt és a többek közt szóba hozta, milyen furcsán járnak el az odaváló főkadászok. A király hangosan felkaczagott, mikor a miniszter mesélte, hogy a főkadászok hosszában odafekszenek a parti homokba s kezükkel utánozzák a főkák mozdulatait, hogy a felfelbukkanó és kémlelődő tengeri állatot meglevészszerűk, melyek aztán abban a hiszemben, hogy főkák vannak a parton, könnyebben lövésre jönnek.

Elutazásakor a király azt kérdezte Kabdebó alispántól, hogy a vidék lakossága mind önállóan gazdálkodik-e? Az alispán azt felelte, hogy nagy részük munkába jár.

— A németek is? — kérde a király.

— Igen, felség, a németek közt is igen sok a zsellér, de mindig jó munkát találnak.

Temesvárot átulaztában, ahol a király saját elhatározásából leszállott a vonatról, szinte elragadó szíveséggel beszélgetett a megjelent urakkal. Telbisz Károly dr. polgármesternek a következőket mondotta:

— Igazán örvendek, hogy megint itt láthatom. Kérem, adja tudtára a polgároknak, hogy még egyszer köszönöm a gyönyörű hódoló felvonulást. Nagyon szép volt, nagyon örültem.

A polgármester rögtön intézkedett, hogy a királynak ez az üzenete falragaszok útján köztudomásra jusson. Egy órával azután az utcasarkokon a következő hirdetés volt olvasható:

Polgártársak!

Ő császári és apostoli királyi felsége ma városunkon való átutazása alkalmával ismételtelen kijelenteni kegyeskedett, hogy a Buziáson a folyó hó 4-én a városi polgárság részéről rendezett hódoló díszmenet atyai szívének nagy örömet szerzett. Egyben ő felsége engem legkegyelmesebben megbízni méltóztatott, hogy örömet és legfelsőbb köszönetét Temesvár szabad királyi város polgárságának tudomására juttassam. Szeretett királyunk ezen kegyeletteljes kijelentését a legnagyobb örömmel teszem közhírré. Eljen a király!

Telbisz Károly, királyi tanácsos, polgármester.

Este nyolcz órakor, mikor Buziásról Temesvárra érkezett az a különvonat, amely József főherceget, Krieghammer, Fejérváry és Wlassics minisztereket valamint az idegen attachékat hozta, a polgármester, több polgárral ismét megjelent a pályaudvaron, kivált azért, hogy a város népszerű képviselőjét, Fejérváry Géza bárót, üdvözöljék. A polgárok javarésze most látta először tábornoki egyenruhában, de azért az éljenek ő oly lelkesekek voltak, mint máskor. Az illusztris társaság élénken tudakolta a király temesvári tartózkodásának részleteit. Az, hogy a király a program ellenére kiszállott és cercle-t tartott, a szenzáció erejével hatott a miniszterekre. A polgármester többek közt felhozta, hogy nemcsak a szerb püspöknek volt baja a lábával, melyet le kellett vágni, de a katolikus megyés püspök is lábát törte már egy izben, mikor bérmauton járt, csakhogy nála ennek a bal-

esetnek szerencsére nem volt végzetes következménye. Berckheim őrnagy, francia attaché, aki figyelmesen odahallgatott erre megjegyezte:

— A földolog az, hogy egymással jólábon éljen a két püspök.

Érdekes volt az is, mikor Krieghammer közös hadügyminiszter a polgármester kiáltványát magyar nyelven felolvasta s kitűnő kiejtésével elárulta, hogy jól tud magyarul. Utána mindjárt francziára fordította az egész szöveget.

A temesvári polgárok szerenádját egyébiránt egy kis konfliktus előzte meg, mely összefüggésben volt a hadgyakorlattal. Eredetileg a hetedik hadtest parancsnoka, Schwitzer altábornagy, elrendelte volt, hogy a buzíási fűrdőzene, mely a 101. ezred zenéje, muzikaszóval haladjon a menet előtt. E hónap negyedikén azonban ez a zene már az ezredéhez vonult volt, Buzíáson pedig az ellenséges (12.) hadtest parancsnoksága tartott főhadiszállást. Probszt altábornagy hadtestparancsnok, akihez a menet főrendezője, Baader Henrik a zene ügyében fordult, ezt a kérelmet kerekén megtagadta s Fejérvári miniszter közbenjárására volt szükség, míg Beck tábornagy reuendetet adott, hogy zenét adjanak. Így került aztán a 31. ezred muzikája a menet élére.

Rendkívül mozgalmas képet mutatott a 7. hadtest főhadiszállása a hadgyakorlat utolsó napján a Szkamien magaslaton. A csapatok legnagyobb felvonulása közben vágatott oda Ferencz Ferdinánd főherceg, aki nagy érdeklődéssel hallgatta Schwitzer altábornagy hadtestparancsnok előadását a tett intézkedésekről. A főherceg kezét nyújtott a hadtestparancsnoknak és Corti gróf tábornoknak s aztán behatóan érdeklődött az ott elhelyezett léggömb-állomás berendezése iránt. Bemutattatta magának a katonai léghajós-osztály parancsnokát, Hinterstoisser főhadnagyot, aki megmutatta a főhercegnek, a léggömb fogókocsiját és 48 emberből álló őrségét, azután a sűrített gázzal telt vastartályos kocsikat, melyekből huszonöt perc alatt meg lehet tölteni a léggömböt, végül a telefon-berendezést, mely kitűnően bevált. Egy törzskari tiszt ott áll hallókégyelővel mindkét fülén s egy tömbre jegyzi a vett híreket, maga pedig a beszélő kagylón felel vissza a kosárban ülő tisztnek, egyuttal hangosan átadja a vett üzenetet a vezérkar fejének, aki mellett ott jegyzi a többi tiszt a jelentést, melyet két-két percenként lovas ordonáncz visz el a hadvezetők állomáshelyére.

Ferencz Ferdinánd főherceg még ott beszélgetett a léghajó parancsnokaival, amikor egy fényképész félenken kerülni kezdte. A főherceg mosolyogva biztatta:

— De siessen ám, mert el kell lovagolnom. Főhadnagy ur, álljon ide mellém.

A fotografus azonban annyira izgatott volt, hogy ide-oda ugrált a gépével s csak hatodszori helyváltoztatás után csinálta meg a felvételt.

— Jó lesz-e most legalább? kérdezte a főherceg.

— Köszönöm alássan, szolt a cseh fotografus, csak a ló volt nyugtalan, a füle nem lesz a képen.

A főherceg nevetett és távoztában odaszolt:

— Azt pótolja maga, nem esik nehezére.

Szeptember 5-én, mialatt a főherceg a 17. nadosztályt vezényelte, a rendes parancsnok Pokorny altábornagy felszállott a léggömbbel és egész nap fent volt a szédítő magasba.

A hadgyakorlatok fáradaiban nagy része volt a hírlaptudósítókknak; de az ő munkájukat nagyban megkönnyítette egyrészt Kusmanek alezredes, aki a főhadvezetésétől a sajtó információjával megvolt bizva, egy kitűnő törzstiszt, másrészt pedig a Pethő János temesvári posta- és táviratigazgató vezetése alatt kifogástalanul berendezett táviróhivatal, mely az óriási anyagot játszva feldolgozta. Mikor 7-én a király parancsára lefújtak, a táviró tiszt is feldobhatták a sípkájukat örömmel a levegőbe, amint ezt a tartalékosok is megtették, kiknek ujongását a király, mialatt a záró-konferenciára odavárta a tábornokokat — mosolyogva nézte.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* A Fourchambault család. Tudjuk, hogy nem a halyzetek érdekességével, nem az alakok rendkívüliségével akar hatni Augier színműve, hanem egész embereket rajzol és a lelki indulatok változatos harcát adja vissza. Örömmel láttuk újra a Nemzeti Színház színpadán ezt a poétikus darabot, amely több évi pihentetés után ma este új szereposztással került színre. Jászai Mari ezuttal játszotta először Bernardné szerepét és habár ez kívül esik tulajdonképeni szerepkörén, és hatalmas drámai effektusokra nem ad alkalmat a művésznő a jóságos és energikus matrónát drámai erővel ábrázolta. Új volt Szacsavay Bernardja is; pathetikus modora daczára itt-ott az igaz hangot is eltálalta. Vizvári Mariska azonban Blanche szerepéből nem sokat csinált. Tetszett Szigeti Imre fourchambault-ja és főleg kitűnő volt a Vizvári bárója.

* A Vígyszínház új darabja. A Vígyszínház legközelebbi újdonsága, amelyre most készül a személyzet, Sylvane és Artus háromfelvonásos bohózata, a „La culotte” lesz. Magyar címe: „A végrehajtó”. A bohózatot a következő szereposztásban mutatják be: Brocotel—Góth, Chéradame—Hegedűs, Largilette—Szerémi, a kapitány—Gál, Pimpre—Gyöngyi, Egy rendőrbiztos—Magyari, Egy bér-szolga—Rónaszéki, Cyprienne—Delli Emma, Octavie—Nikó Lina, Antoinette—Molnár Rózsi, Marianne—Boros Ferike.

* Vendégszereplés a Magyar Színházban. György Ilona, az aradi színház drámai művésznője, több estén vendégszereplni fog a Magyar Színházban. Az „Áruló” című szenzációs drámának női főszerepét fogja kreálni és már részt is vesz a darab próbáiban. A darab premiére-je e hónap 16-án lesz.

* Színház megnyitása. A Szarvason 18.000 forint költséggel épült nyári színpadot ma nyitották meg ünnepélyesen. Előadták Inezedy Lászlónak, a város szülöttének prologját, „Zrínyi esküvő”-jét és a „Falu rossza” első felvonását. Halmai társulata vonul be a muzsa e legújabb hajlékába.

* Francia újdonságok. Maurice Donnay, az „Amants” szerzője, a Théâtre Français számára négyfelvonásos drámát írt „Az áradat” (Le torrent) címen, amelyet még az idén fognak előadni. Feydeau pedig a Théâtre de Nouveauté-ban adhatja elő új bohózatát, amelynek címe: „La dame de ce cher Maxime.”

* Újabb Strauss János. Apja, a „Keringőkirály”, nyomdokait követi a fiatal Strauss és operettek ir. Első darabja a bécsi An der Wien-színházban kerül színre „Maeska és egér” című alatt.

VIDÉK.

* (A bányakerületi felügyelőválasztás.) Az ágostai evangélikus egyház bányakerületének felügyelője, Fabinyi Theofil, mint annak idején jeleztük, lemondott állásáról. Ezt az állást a kerület valamennyi egyházának megszavaztatásával szökták betölteni. Összeül minden hitközség presbiteriuma, megállapodik a jelölt személyében és azt az egyházközségi konvent elé terjeszti. Ez azután vagy jóváhagyja a presbiterium megállapodását, vagy pedig új és végleges jelöltet állít, akit azután az esperesség útján mint jelöltjét nevez meg a püspök előtt. Az egyházközségeknek ilyenmő megszavaztatását, a most folyó héten rendelte el Sárkány Sámuel püspök, aki a szavazólapokat is megküldte már minden hitközségnek. E célból a főváros négy ágostai evangélikus egyháza már holnaputánra összehívta presbiteriumát és így azok már vasárnap megállapodnak a jelölt személyében. Szeptember 18-án azután konventi gyűlést tartanak és ezen végleg kijelentik, hogy kire adják szavazataikat. A kerület valamennyi egyházközsége szeptember 24-éig tartozik leiszavazni s szavazatát zárt levélben a kerületi espereseknek beküldeni. Ezek pedig azokat szeptember 29-ére a püspök elé terjesztik fel. A szavazatok felbontását október 4-én kezdik meg, úgy, hogy így az új felügyelőt még október közepe előtt beiktathassák. Mint értesülünk, az egyházkerület nagy többsége Zsilinszky Mihály államtitkár

ötajtja ez állásra megválasztani, aki tehát október 18-án mint a bányakerület felügyelője fog megjelenni az egyetemes konventi gyűlésen.

* (Esperes-beiktatás.) A felső-zempléni ev. ref. egyházmegye Gercselyen tartotta meg rendes főlévi közgyűlését, amelyen Fejes István, az ismert poéta, felolvasta négyévi esperesi működéséről szóló jelentését. Ezután meleg szavakkal bucsuzott el az egyházmegye közönségétől, amelynek érzelmeit Bernát Elemér nagyobb beszédben tolmácsolta. Majd küldöttség ment az új esperesért, Sárkány Imre gálszécsi lelkészért, akinek beiktatása ezután nagy díszszel ment végbe.

* (Pestmegye közgyűlése.) Pestmegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt Beniczky Ferencz főispán elnöklésével ülést tartott. Fazekas Gusztáv főjegyző bejelentette, hogy a belügyminiszter nem fogadta el a közigazgatási bizottságnak azt az előterjesztését, amelylyel az állami rendőrségnek hatáskörét a főváros szomszédságában fekvő községekre is ki akarja terjeszteni. A miniszter e kérelem megtagadását azzal indokolja, hogy a rendőrség hatáskörének ily kiterjesztése tulságos nagy terheket róna az államkincstárra. Beniczky Lajos alispán kénytelen tudomásul venni a miniszter tagadó határozatát, de azért nem akarja ezt az ügyet végleg levenni a napirendről. Az állapotok immár annyira elfajultak, hogy például Kispestet a szociálisták egyenesen meggátolják a képviselőtestület nyugodt tanácskozásait. Fazekas Gusztáv főjegyző és Prónay Dezső báró felszólalása után a bizottság kimondotta, hogy szükségesnek tartja a szomszédos községekben az államrendőrség felállítását, de minthogy a belügyminiszter tagadó határozata folytán ez egyelőre lehetetlenné vált, megbizta az alispánt, hogy keressen módot ennek a kérdésnek valamiképen való megoldására. Tóth József tanfelügyelő többek között bejelenti, hogy az úpesti felsőbb leányiskolában nagy háborúság van. Legutóbb ugyanis két tanítónőt neveztek ki ehhez az iskolához, akik kezdetől fogva minden módon arra törekedtek, hogy az intézet igazgatójének tekintélyét mindenütt csorbítsák. Viszont az igazgatónő, aki tizenöt év óta közmegegyezésre vezeti az iskolát, kénytelen küzdeni a saját tekintélye fentartásáért. Ebből aztán kellemetlen incidensek támadtak, míg végre a tanfelügyelő a harcziás tanítónők viselkedéséről jelentést kért a szolgabirtótól, aki 24 oldalon le is írta, hogy a két új tanítónő összeférhetetlen természetű s még a vizsgálat során sem tanusított valami épületes magatartást.

A közigazgatási bizottság ennél fogva ma elrendelte, hogy a két tanítónő a fegyelmi vizsgálat befejezéséig állásától felfüggesztessék és utasította a tanfelügyelőt, hogy helyettesítésükről gondoskodjék.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— A fehér galamb. Szegedről jön a híre, hogy ő felsége a király osztrák császári jubileumának ötödiké, régi tradíció szerint ötven rabnak megkegyelmezett. Az ötvenéves jubileum esztendejében időnek előtte kiszabaduló ötven rab a legközelebbi napokban hagyja el a csillagbörtön búráságtalan falait. Ma érkezett Szegedre az igazságügyminiszter pecsétetes levele, amely a kegyelem hírért hozta.

— A király kegyelme. A szabolcsmegyei szociálista zendülésben Kántor János nyirbátori öreg földmives is részt vett, akit ezért a nyiregyházi törvényszék négyhavi fogházra ítelt. Kántor János kegyelmi kérvényt nyújtott bé ő felségéhez, amelyben elmondta, hogy ő nem volt a zendülésnek részese, hanem a viszonyok hatása alatt kényszerűségből a fiaival tartott. A kabinetirodából a napokban érkezett le az öreg kedvezően elintéztet kérvénye. Kántor, kit azonnal szabadon bocsátottak, azt mondta, hogy nem hal addig meg, míg a kegyelmet ő felségének személyesen meg nem köszöni. Kántor fia szintén most töltik a zendülésben való részvételért rájuk szabott büntetést.

— Eötvös Károly Várkonyinál. Nyiregyházáról jelent tudósítónk, hogy Eötvös Károly Várkonyi védelmének és családi ügyeinek rendezése végett ma Várkonyinéval és leányával Nyiregyházára érkezett, ahol tudvalevőleg a hirheft szociálista vezért internálták. Eötvös Károly jelentkezett a királyi ügyészségnél és közölte védettjével, hogy a kuria megerősítette vizsgálati fogságban tartását.

— Kegyelem a gyilkosnak. Két év előtt nagy szenzációt keltett, amikor von Brűsewitz porosz hadnagy egy karlsruhei kávéházban kardjával le-szurta Liepmann mechanikust. A tragikus végű

összeültökést szóváltás előzte meg; a hadnagy azt állította, hogy Liepmann fixirozta őt és amikor a mechanikus védekezni kezdett, Brüsewitz, aki magában egyesíté a porosz és a katona minden rossz tulajdonságát, kirántotta kardját és leszurta a védtelen embert. A gyilkos hadnagyot három évi börtönbüntetésre ítélték el, most azonban, mikor büntetésének még csak felét töltötte ki, a német császár megkegyelmezett neki és így azonnal szabad-ábra helyezték. A büntető jogrendben nagy és szép gondolat az uralkodó kegyelmezési joga, mert ahol a törvény szigorú betűje nem képes erre, létrehozza a kellő harmóniát az erkölcsi világrend és a büntető igazságszolgáltatás között. Amíg nem kegyelmeznek meg sok ilyen Brüsewitznek.

— A régi nóta. Tóth Lujza, egy szép fiatal szobaleány ma azzal a súlyos váddal terhelve áll bírúi előtt, hogy ötnapos csecsemőjét elemészette. A boldogtalan leány Bécsben szolgált s valakivel, akinek már a nevét sem tudta vagy tán csak nem akarta megmondani, szerelmi viszonya volt. Hítt a csábítónak és elbukott. Ulvarlóját, aki előbb mindig a nyomában volt, többet nem látta s aztán szegényével Budapestre jött. A szegény leány mikor gyermekét megszülte, nagyon elbusulta magát s a kis porontyot kivitte a Zugligetbe és — megfojtotta.

A törvényszék Tóth Lujzát ma vonta felelőségre ezért a tettéért s mikor vallatták, zavaros feleleteket adott. Mintha nem merete volna büne egész súlyát elrálalni. Bakonyi dr. elnök figyelmeztette, hogy ne szépitse a dolgot, hisz már beismerte tettet a vizsgálóbírónál.

— Hát nem fojtotta meg azt a kis ártatlant?

— (Sirva) Nem is tudom már, kérem.

— De hisz úgy volt!

— Meghalt, könyörgöm, csak annyit tudok.

— Azért ugy-e, mert megölte?

— Lehet... lehet... mert úgy olvastam a törvényszéki urak írásában is.

Ez írás a bíróság vádhatározata, amely konstatálja Tóth Lujza vallomása nyomán, hogy ő ölte meg a csecsemőt.

A bizonyítás befejeztével a törvényszék szándékos emberölés czimén elítélte a szerencsétlen leányt négy évi fegyházra. Az összes felek felebbeztek.

— A furfangos pénzcsinálók. A hamis pénzzel való csalás már nem új dolog, régóta járja. De azért Kolozs János és Paprándi Sándor szövetségben a „nagyaságos ur” szerepét betöltő Engel Jakabbal, csak akadtak áldozatokra. Így csapták be Bellus Istvánt is, akit Szlavoniából csaltak fel a fővárosba. Elszedték ötszáz forintját, amit magával hozott, igyerve, hogy hárommannyi hamis pénzt adnak érte. Ez már nem is valami nagy sor, de ahogy a körmönfont gazemberek még később is tuljártak a szegény Bellus István eszén, szinte zseniális furfang.

A káros ugyanis feljelentette őket és április 8-ára volt kitzúve a tárgyalás. Bellus megjött Budapestre s amint leszállt a vonatról, megszólitja egy nyájas idegen:

— Hova igyekszik, koma?

— Hát a törvényszékre mennék — felelte a kérdezett és szétnézett, merre is kell vennie az útját.

— Aztán nem tudja a járást?

— Bizony soh'se jártam benne.

— Nem-e? Nem baj a', majd arrafelé igazitom.

Bellus István megköszönte a nagy szíves-séget és bizalommal követte a jólelkű idegent. Ez pedig, akit Kolozs János és két társa tanítottak ki erre a hunczutságra, elvitte a törvénypalotát kereső szegény embert — az Operaháza. Bellus csak várta az épület előtt, mikor hívják be majd a tárgyalására. Es amíg ő itt várt, váraozott, addig az igazi törvényszéki épületben Kolozs János és társai ellenében megszüntették az eljárást, mert a panaszos nem jelent meg. Így írja elő ezt ugyanis a törvény arra az esetre, ha csalás a vád és a panaszos nem jelenik meg.

Mikor a másodsor is becsapott káros megtudta, hogy megint rászédtek, bosszankodott valami keveset, vigye őrdög a csalóit — nem törődött többet a dologgal. És a furfang pompásan sikerült is, ha Bellus nem kap később egy írást, melyből azt látta, hogy a törvényszék most meg a bűnpör költségeit követeli rajta. Semhogy fizessen, eljött újra Budapestre és megtette a feljelentést. A bíróság erre rögtön elfogta a ravasz csalókat és Czárán István királyi táblai bíró einöklésével ma ült feletük törvényi. Ezuttal persze nem használt semmi fortély. Genthon királyi ügyész vádbeszéde után a törvényszék Paprándit két évi, Kolozs Jánost és Engel Jakabot pedig egy-egy évi börtönnel sújtotta. A közzvádló súlyosbításért felebbeztek.

SPORT.

— Az Eszterházy-Memorial. A tegnap döntésre került 30.000 koronás gróf Eszterházy emlékversenylefolyása a következő volt:

Többszörös kísérlet után Szabász indult el a vezetéssel. mögötte Iro és Ronny, hátrább Timár, Mindegy. kívül Guardian, utolsónak pedig Round the corner, Doppeladler, Per Butters, Brodler galoppoztak. Ilyen sorrendben érkeztek a távoszlopig, ahol Ronny az élre vonult. A mezőny itt egy csoportmóvá tömörült. A tribünök előtt Szabász és Timár hasztalan igyekeznek Ronny elé kerülni. Ronny könnyen egy hosszszal győz a szépen felnyomult Timár ellen. Szabász harmadik, Mindegy negyedik, Round the corner hatodik Doppeladler előtt, hátrább Brodler, Iro, Guardian, Per Butters utolsó. Az esetleges osztalékok a következők lettek volna: 20 Doppeladler, Per Butters és Brodler, 37 Szabász, 40 Iro, 58 Mindegy, 87 Round the corner, 168 Timár.

— A Cadet-verseny. A bécsi szeptemberi meeting negyedik napján, vasárnap, döntésre került Cadet-verseny a következő nevezésekkel zárult:

- Mr. Blue Green sm. Tristan II.
- Dreher Antal sm. Glück auf!
- Gróf Festetics sm. Eclair.
- Gróf Hadik-Barkóczy pm. Troubadour.
- Báró Harkányi sm. Cromwell.
- Gróf Hunyady I. stpm. Wanderer.
- Gróf Kinsky Zs. sm. Honour Bright.
- Mr. Lincoln pm. Duca.
- Miklósfalvi ménes pm. Puritaner.
- Péchy A. pm. Pharao.
- Báró Springer G. stpm. Angely.
- Szászbereki ménes pk. Tarna.
- Tränkel A. pk. Blüette.
- Báró Üchtritz Zs. pm. Kynast.

NYILT-TÉR.

Egyéves önkéntesek

Legjobban és legolcsóbban szerezhetik be felszereléseiket az előnyösen ismert

BLUM és TÁRSA

6 ca. és kir. fensége József főherczeg udvari szállított és szerb királyi udvari szállító-csapat.

Budapest, IV., Sütő-utca 2. szám

Szerelt-tér sarkán. ingyen és bérmentve kapnak oly tárgyzéket, mely az egyéves önkéntes évi elnyerésére vonatkozó magyar és német szövött törvényozásokkal utasításokkal és folyamodvány-mintákkal tartalmazza. Mindennemű felvilágosítás a legnagyobb készséggel adatik.

KÖZGAZDASÁG.

Közgazdasági távirat.

New-York, szeptember 9. (C. T. B.)

	szept. 8. cents	szept. 9. cents
Buza szeptemberre	66 ¹ / ₂	67 ¹ / ₈
„ májusra	65 ¹ / ₈	65 ³ / ₈
„ decemberre	66 ³ / ₄	67 ¹ / ₈
Tengeri decemberre	34 ⁷ / ₈	34 ⁷ / ₈

Chicago, szeptember 8. (C. T. B.)

	szept. 8. cents	szept. 9. cents
Buza decemberre	60 ¹ / ₄	60 ³ / ₄
Tengeri decemberre	30 ¹ / ₈	30

Költségvetés és zárszámadás.

Lukács László pénzügyminiszter ma hosszabb, kimerítő exozé kíséretében betérjesztette a jövő évi költségvetési előirányzatot, mely 39167 forintnyi többletet mutat fel. A költségvetés nagyjában egészen az utóbbi évek budgetjeinek kereteiben mozog, csupán formális tekintetekben tüntet fel két változást; amennyiben először az 1897: XX. törvényoziknek megfelelően a tételek összeállításában az áttekintést megkönnyítő változások viteltek keresztül, másodsor az eddig a kereskedelmi tárca keretébe felvett államvasuti gépgyárak és díszgyári vasművek költségvetése a pénzügyi tárca keretébe vételet fel.

Az 1897-iki zárszámadásokat is ma terjesztette be a pénzügyminiszter. Böven lesz még alkalmunk egy a budgettel, mint a zárszámadásokkal foglalkozhatni, miért is ma csak a budget sommázátát és a zárszámadások főeredményeit ismertetjük a következőkben:

Az 1899-iki költségvetés.

Összesítés.	Előirányzat 1899	1898-hoz képest
Rendes kiadások.		
Udvartartás	4,650,000	—
Kabinetiroda	78,807	+ 1,443
Országgyűlés	1,783,966	+ 25,060
Közös kiadások	28,318,076	+ 485,206
Központi nyugdíjak	23,203	— 2,257
Nyugdíjak	9,044,927	+ 357,470
Állami adósságok	128,913,726	+ 279,072
Vasuti kölcsönök	13,671,340	+ 53
Egyes tárcaakat terhelő kölcsönök	2,947,313	+ 254,618
Vasuti kamatbizt. előlegek	293,028	— 145,480
Horv.-szlav. belső közigazg.	8,291,790	— 16,091
Állami számvevőszék	153,135	+ 2,792
Közigazgatási bíróság	260,517	— 3,601
Miniszterelnökség	482,815	+ 25,525
Ö felsége személye körüli miniszterterium	74,286	— 247
Horvát-Szlav. miniszterium	44,530	+ 622
Belügyi miniszterium	19,600,367	+ 2,679,207
Pénzügyi miniszterium	88,487,768	+ 771,227
Kereskedelmi miniszterium	86,860,961	+ 3,023,534
Földmivvelésügyi miniszterium	19,769,585	+ 1,444,562
Vallás és közokt. miniszterium	13,111,264	+ 1,117,479
Igazságügyi miniszterium	16,694,141	+ 363,921
Honvédelmi miniszterium	16,450,404	+ 561,022
Összesen	460,005,399	+10,618,998
Rendkívüli kiadások.		
I. Átmeneti kiadások.		
Közös kiadások	6,447,329	+ 96,080
Miniszterelnökség	755,000	+ 211,000
Ö felsége személyi körüli miniszterium	10,000	— 10,000
Horvát-Szlav. miniszterium	2,500	+ 2,500
Belügyi miniszterium	101,707	+ 80,350
Pénzügyi miniszterium	3,197,125	+ 269,785
Kereskedelmi miniszterium	2,955,350	+ 224,781
Földmivvelésügyi miniszterium	1,341,751	+ 450,370
Vallás és közokt. miniszterium	368,300	+ 28,464
Igazságügyi miniszterium	83,000	+ 79,215
Honvédelmi miniszterium	607,390	+ 837,780
Közigazgatási bíróság	—	— 7,000
Összesen	15,869,462	+ 427,015
II. Beruházások.		
Uj parlamenti épület	850,000	—
Miniszterelnökség	200,000	+ 200,000
Belügyi miniszterium	67,367	+ 26,889
Pénzügyi miniszterium	1,666,207	+ 224,043
Kereskedelmi miniszterium	6,122,065	+ 599,538
Földmivvelésügyi miniszterium	4,081,352	+ 1,900,505
Vallás és közokt. miniszterium	2,310,594	+ 100,038
Igazságügyi miniszterium	992,000	+ 692,000
Honvédelmi miniszterium	1,100,000	+ 150,000
Államvasutak	10,000,000	+ 7,400,000
Összesen	27,399,585	+ 6,506,187
Rendes bevételek.		
Államadósság	1,502,241	— 795,990
Ö felsége személyi körüli miniszterium	1,000	+ 200
Belügyi miniszterium	3,641,888	+ 2,154,033
Pénzügyi miniszterium	329,717,648	+ 5,165,678
Kereskedelmi miniszterium	126,342,382	+ 3,727,313
Földmivvelésügyi miniszterium	18,091,211	+ 1,309,484
Vallás és közokt. miniszterium	1,820,667	+ 113,372
Igazságügyi miniszterium	991,956	+ 195,993
Honvédelmi miniszterium	355,044	+ 11,997
Összesen	482,464,037	+12,666,573
Rendkívüli bevételek.		
Pénzügyi miniszterium	5,955,456	— 890,686
Kereskedelmi miniszterium	1,531,500	+ 523,500
Földmivvelésügyi miniszterium	833,010	+ 605,010
Vallás és közokt. miniszterium	1,927,600	+ 357,098
Igazságügyi miniszterium	692,900	+ 692,000
Államvasuti kölcsön	10,000,000	+ 7,460,000
(Miniszterelnökség)	—	— 184,000
(Honvédelmi miniszterium)	—	— 420,000
Összesen	20,839,568	+ 9,150,784
Összesen	20,839,568	+ 7,830,274
A rendes kezelés mérlege a következő:		
Rendes kiadások	460,005,399	frt
Rendes bevételek	482,464,037	frt
Többlet 22,458,638	frt	
Mérleg	1899.	1898-hoz képest
Rendes kiadások	460,005,399	+10,618,998
Átmeneti kiadások	15,869,462	+ 427,015
Beruházások	27,399,585	+ 6,506,137
Összesen	503,264,446	+11,044,013
Rendes bevételek	482,464,073	+11,858,586
Rendkívüli bevételek	20,839,568	+ 7,830,274
Összesen	503,303,603	4,528,312
Kiadások összege	503,264,446	4,537,876
Bevételek összege	503,303,603	4,528,312
Többlet	39,157	— 9,564

Lukács László m. kir. pénzügyminiszter.

Az 1897. évi állami zárszámadás.

Az állami számvéviszék jelentését az országgyűléshez az 1897. évi államháztartásról Rakovszky István, az állami számvéviszék elnöke bevezető jelentéssel nyitja meg, melyben a kezelés főbb eredményeit következőleg ismerteti:

A különböző összehasonlítások, kimutatások és főleg a jelentésnek a kezelés eredményeit kitértető első része kimerítő adatokkal szolgál az ezen év kezeléséről, az államháztartás egész viteleiről, miért is e helyen csak a főösszegek elősorolásával óhajtok általános képet nyújtani.

A költségvetési törvény a rendes kezelésnél a fölösleget 23-942 millió forinttal irányozta elő, a zárszámadás szerint a fölösleg 61-647 millió forintot tett ki és így 37-705 millió forinttal haladta meg az előirányzatot. Az átmeneti kezelésnél előirányozva volt 2-120 millió forint fölösleg, a beruházásoknál ellenben 19-101 millió forint hiány, együttvéve tehát 16-981 millió forint tiszta hiány.

A zárszámadás szerint az átmeneti kezelés 4.665 millió forint fölöslegével szemben a beruházások kezelése 21.921 millió forint hiányt tüntetett fel, a tiszta hiány 17.256 millió forint, vagyis az átmeneti és beruházási kezelés együttvéve tényleg 275.000 forinttal kedvezőtlenebbül alakult, mint előirányozva volt.

A rendkívüli közösgyi kiadások 6.898 millió forint hitelével, egyúttal hiányával szemben a zárszámadás 9.298 millió forint hiányt tüntetett fel, vagyis a zárszámadás szerint a hiány 2.400 millió forinttal nagyobb.

Ezekből kitetszik tehát, hogy míg a költségvetési törvény egészében a fölösleget 63.000 forintban állapította meg, addig a zárszámadás 35.093 millió forint fölösleget mutat, vagyis a kezelés eredménye 35.090 millió forinttal volt kedvezőbb a költségvetési előirányzatnál.

A költségvetési törvényben engedélyezett hitelekkel kívül azonban a kormány külön törvényes felhatalmazások és póthitelek alapján is jelentékeny bevételek és kiadások eszközzésére volt jogosítva.

Jelestül jogot nyert a kormány ez alapon külön eszközölni: bevételt a rendes és átmeneti kezelésben összesen 36-804 millió forint erejéig, kiadást a rendes és átmeneti kezelésben, valamint a beruházásoknál összesen 57-682 millió forint erejéig s így a külön törvényes felhatalmazásokon és póthitelek alapján a kezelésben tett az előirányzott hiány 20-878 millió forintot, ezzel szemben a zárszámadás tett: a bevétel 36-804 millió forintot, a kiadás 50-879 millió forintot, a hiány 14-075 millió forintot, vagyis a tényleges eredmény ebben a kezelésben 6-803 millió forinttal kedvezőbb alakult az alapjául szolgáló felhatalmazások és póthiteleknek.

Összegezve a költségvetési törvény és a külön felhatalmazások alapján fogantatott kezelést, következő eredmény mutatkozik: az előirányzott összes bevétel 512.136 millió forint, a zárszámadásilag előirt összes bevétel 568.710 millió forint, a nagyobb bevétel tehát 56.574 millió forint, az előirányzott összes kiadás 532.951 millió forint, míg az utalványozott összes kiadás 547.692 millió forint, vagyis tulkiadás 14.741 millió forint.

Ebből láthatólag a bevételek jelentékeny emelkedésével szemben nagymértvű tulkiadások is vannak; s ezek között igen jelentékeny az előirányzat nélküli kiadások összege.

Ezen előirányzat nélküli kiadások összege 13.687 millió forint, az átmeneti kezelésre 3.700 millió forint, a beruházásokra 3.076 millió forint, s végül a rendkívüli közösgyi kiadásokra 2.494 millió forint esik.

Egybevetve a fentebbi adatokat, a költségvetési törvény és külön felhatalmazások alapján előirányozva volt 20-815 millió forint hiány; a zárszámadás eredménye szerint mutatkozik 21-018 millió forint fölösleg, s így a kezelés az előirányzathoz képest 41-833 millió forinttal kedvezőbb alakult.

A bevételek és kiadások között olyanok is vannak, melyek hitelműveletekből (kölcsonokból) vagy alapszerű kezelésből erednek, s ennél fogva 1897. évi jövedelmet, illetőleg költséget nem képeznek; továbbá olyanok, melyek az 1897. évi XXX. törvényezikk értelmében az állami zárszámadásban az államháztartás egyéb eredményeiből külön tüntetendők ki.

Ezeket úgy az előirányzathoz, mint az előirányzathoz kihasítván, az elért fölösleg 16-689 millió forint és a kedvezőbb eredmény 33-553 millió forinttal száll le.

Az 1897. évi XXX. törvényezikk értelmében az államháztartás egyéb eredményeitől külön tüntetendő vasuti beruházások és ezek fedele-

ezimén a beruházások között 48-409 millió forint felhatalmazás ellenében 36-699 millió forint utalványozás, az átmeneti bevételek között pedig az e célra kibocsátott három és félszázalékos koronajáradék-kötvények értékesítéséből folyólag 27-450 millió forint bevétel foglaltatik.

Összes állami adósságaink álladéka az 1897. év végével 2,212.987 millió forint.

Ipar- és kereskedelem.

Bányászok és kohászok kongresszusa. Pécsen ma volt a bányászok és kohászok közgyűlése. A város háza feldiszitett tanácstermét engedte át Pécs város erre a célra. Teley Géza gróf nyitotta meg a közgyűlést. Utána Scholz Vilmos főbányatanácsos, alelnök, beszélt, megköszönve Pécs város közönségének szives meghívását, Teley Géza gróf, Majorossy Imre polgármester és Trizler Károly alispánnak az egyet emlékére nyújtotta át. Litschauer Lajos királyi főmérnök, egyesületi titkár, az évi jelentést olvasta fel, melyből kitért, hogy az egyesületnek 127 alapító- és 571 rendes tagja van. Vagyona 34.135 forint. A közgyűlésen élénk vita fejlődött ki a magyarországi bányák ma magyar jellegének megőrzése ügyében. Litschauer József egy memorandumot terjesztett a közgyűlés elé, mely az új bányatörvény éleit állapítja meg. A közgyűlés elhatározta, hogy 1899-ben Iglón, 1900-ban Selmeczbányán fog összeülni. Majd titkos szavazás útján a tisztikart választották meg, melynek tagjai csokely változással a régi tisztikarból kerültek ki. Alelnökké Graenzenstein Bélát választották meg a közgyűlés, mely úgy az alelnökéhez, mint vednökéhez Wekerle Sándorhoz üdvözlő táviratot küldött. Délután érkezett Lukács László pénzügyminiszter távirata, melyben sajnálatát fejezi ki, hogy a kongresszuson nem vehet részt. A banketten körülbelül háromszázan vettek részt. Közöttük Pécs társadalmának színe-java. A banketten az első felköszöntőt Fejérváry Imre báró főispán mondotta a királyra.

A gyulai országos vásár. Most folyt le a gyulai vásár, melyről tudósítunk a következőket jelenti: Három éve, hogy az ország első sertés-vására épen nem, vagy számbavehetőleg alig tartódik meg; most is az újból fellépett sertésvész következtében elrendelt zárlat folytán nem volt megtartható. Az ürü- és juhvásár is a szokottnál kisebb: 9-10.000 darab, de vevők hiányában vontatott. Elkelt elsőrendű hizlálásra szállítani való juh párja 12-14 forinton, kos 16-18 forinton, vágni való 6-9 forinton. Szarvasmarha 12-14 ezer hajtatott föl. Vásár jármosokrók és jóhusu szarvasmarhákban élénk. Elkelt elsőosztályu jármosokrók 320-360 forinton, tinó 160-240 forinton, borju 100-120 forinton páronkint. Tehenek 180 forinttól 60 forintig változtak. Lovásárra 8000 darabot hajtottak föl. A külföldre sok lovat vettek, különösen Németországba. Hintólovak 600-800 forint, másodosztályu 200-300 forint, igáslovak 120-200 forint, fuvaroslovak 80-120 forint darabonkint. Igára használhatatlan, de jóhusu lovat nagy mennyiségben vásároltak a bécsi vágóhidra.

Szövőipari kartell. Bécsből vesszük a hírt, hogy az osztrák szövőipari érdekeltek e hónap 14-ikén Bécsben értekezletet fognak tartani, amelyen meg fogják beszélni azon módokat, hogy miként lehetne a szövőipar terén mutatkozó túlermelést a belföldi üzem korlátozásával megszüntetni. Hogy ezen ártatlan színezetű értekezlet tulajdonképen kartell akar létesíteni a fogyasztók rovására, azt persze nem árulják el, de alig szenved kétséget, hogy ismert példák után indulva a szövőiparosok is az üzem megszorításával kapcsolatosan az árakat akarják felemelni.

Fizetésképtelen gépgyár. Mint Bécsből jelentik, az ottani Schanz és Rödiger gépgyári cég, amelynek Pozsonyban is van fióktelepe, fizetésképtelen lett. A passzívák még nem ismeretesek.

Köbányai sertéspiacz, szept. 9. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogrammon felüli sulyban) — krajczárig. Közép (páronkint 300-400 kilogramm sulyban) — krajczárig. Fialtal nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli

sulyban) 56—56¹/₂ krig. Közép (páronkint 251—320 krigig terjedő sulyban) 56¹/₂—57 kr. Könnyű (páronkint 250 krigig terjedő sulyban; 57¹/₂—58 kr. Szerbiál: Nehéz (páronkint 260 krig. felüli sulyban 56—56¹/₂ krajczárig, közép (páronkint 240—260 kilogramm sulyban) 56—56¹/₂ krajczárig. Könnyű (páronkint 240 kilogramm sulyban) 55—56 krajczárig. Sertéslétszám: 1898. szept. 7. napján volt készlet 47359 darab, szept. 8-án felhajtott 1677 drb, szeptember 8-án elszállított 1153 darab, szeptember 9-ére maradt készletben 47883 darab. A hizott sertés üzletirányzata csendes.

Budapesti konzum-sertésvásár, szept. 9. A ferencvárosi petroleum raktárnál levő székesfővárosi konzum-sertés vásárra 1898. szept. 8-án érkezett 75 drb. Készlet 129 darab, összes felhajtás 204 drb. Elszállított budapesti fogyasztásra 64 drb, elszállítatlan maradt 140 drb. Napi árak: 120—180 kilós 58—59 kr, 220—280 kilós 58—59 krajczár, 320—380 kilós — kr, öreg nehéz — krajczár, malacz 44—45 krajczár. A vásár hangulata lanyha volt.

Budapesti borjuvásár, szeptember 9. A mai vásárra felhajtottak 629 drb belföldi élő borjut és 64 darab rugott borjut, összesen 693 darabot. Az egész állomány elkelt. Napi árak: Belföldi borju 32—46 frt, kivételesen 48 frt, rugott borju 22—26 forint 100 kilónkint.

Pénzügy.

A központi szövetkezeti hitelintézet. A pénzügyminiszter elrendelte, hogy az adóhivatalok, amelyek fel vannak hatalmazva aláírások gyűjtésére az Országos Központi Szövetkezeti Hitelintézet alapítványi üzlet részére ezen aláírásokat bizonyos időközökben a minisztériummal közölik, mert a miniszter az aláírásokat időről-időre közzé akarja tétetni.

Magyar lezámloló- és pénzváltó-bank. A legutóbbi igazgatósági ülésen előterjesztették a bank első félévi mérlegét, amelynek adatai az előző évi adatokkal összehasonlítva, a következők:

Nyerések: Előző évi nyereség elővétel 107.990 frt 29 kr. (176.844 frt 92 kr.), nyereség értékpapírokon, külföldi váltókon és társas vállalatokban 166.061 forint 64 krajczár (155.115 forint 17 krajczár), különféle nyereségek: bankosztály 4.719 forint 71 krajczár (4.318 forint 59 krajczár), áruosztály 5.153 forint 41 krajczár (5.246 forint 89 krajczár), jutalomszámla: bankosztály 102.793 forint 84 krajczár (86.980 forint 92 krajczár), áruosztály 51.311 forint 80 krajczár (53.643 forint 43 krajczár), kamatszámmla: kamat értékpapíroknál, lombard előlegeknél és lezámlolt váltóknál 732.267 forint 85 krajczár (686.479 forint 69 krajczár), kamat az áruosztálynál 122.301 frt 54 kr (120.855 forint 20 krajczár), levonva a kamat folyó számlákban, pénztárjegyek és takarékbetétek kamatai 322.043 forint 98 krajczár (263.424 forint 19 krajczár), marad 532.525 forint 46 krajczár (538.910 forint 70 krajczár.). Jövedelem a budapesti és vidéki közraktáraknál, levonva az összes költségeket, továbbá előbbieknél a szerződészerű leírás és törlesztés, utóbbiaknál a befektetett tőke 5 százalékos kamatait 125.446 forint 2 krajczár (138.591 forint 86 krajczár), jövedelem a budapesti intézeti épület után január 1-től június 30-ig 28.010 forint 79 krajczár (27.771 forint 81 kr.), összesen 1.128.012 forint 96 krajczár (1.187.424 forint 9 krajczár). **Kiadás:** Adószámla 115.484 forint 68 krajczár (117.063 forint 79 krajczár), tisztii fizetések, postadíjak és költségek számlája: bankosztály 213.591 forint 17 krajczár (208.880 forint 14 krajczár), áruosztály 49.863 forint 55 krajczár (42.928 forint 82 krajczár), kétes követelések: bankosztály 12.000 forint; összesen 390.939 forint 40 krajczár (427.714 forint 14 krajczár). Nyereség június 30-ig 737.073 forint 56 krajczár (759.709 forint 95 krajczár).

Amint e mérlegből kiténik, az összes terhek levonása után a múlt évi 107.990 forint 29 krajczár elővétel betudásával 737.073 forint 56 krajczár tiszta nyereséget mutat ki. A múlt évi megfelelő időszakban 176.844 forint 92 krajczár elővétel mellett 759.709 forint 95 krajczár volt a nyereség, úgy hogy a múlt évi nagyobb elővétel tekintve, az idei eredmény 46.218 forint 24 krajczárral meghaladja az előző év megfelelő időszakában elért eredményt. Amint a nyereség- és veszteségszámla alább következő tételeinek a mellé helyezett tavalyi adatokkal való összehasonlításából kiténik, az egyes üzletágakban a következő lényegesebb változások mutatkoznak és pedig: emelkedett a nyereség a társas vállalatok és külföldi váltók számláján 37.290 forint 61 krajczárral, a bank- és áruosztály jutalékszámmláján 18.481 forint 29 krajczárral,

csökkent ellenben az értékpapírszámlán 26.375 forint 14 krajczárral, a budapesti és vidéki közraktárak számláin 9.135 forint 84 krajczárral.

A társas vállalatok közül a Magyar Jelzálog-Hitelbank új részvényeinek kibocsátásából, az Agrár-bank 4 százalékos szőlőfelújítási kötvényeinek eladásából és a bécsi közlekedési művek 4 százalékos kölcsönkötvényeinek elhelyezésében való részesedésből eredő nyereségek számoltattak el, míg a többi syndikatusi üzletet mint még le nem bonyolítottakat, figyelembe nem vették.

BUDAPESTI GABONATÖZSDE.

Budapest, szeptember 9.

A szeptemberi buzakötések tulajdonosai ma sem jutottak abba a kényserhelyzetbe, hogy megfutamodjanak a szállítások előtt. Azért jelentjük ezt ily körülírt formában, mert attól kell tartanunk, hogy olvasóink végre is megcsömörlenek a naponta ismétlődő „Ma nem volt felmondás” szövegű kitételről, pedig ha nem csalódunk, ez az aviso állandósulni akar a szeptemberi hónapban.

Ugy látszik, hogy a szerencsétlen contremine sem meri már remélni, mikép a szerbek, oláhok, bolgárok, vagy akár a hontentották kisegítik valahogy a kátyúból, mert a tegnapi pihenő nap után ma ugyancsak hozzáálltak a fedezéshez. Igazán nem rajtuk mult, hogy eközben nem emelték fel többel, mint egy negyed forinttal, a szeptemberi buzakuruzsát, amely a zárlatkor 8 forint 80 krajczárt jegyez.

Epen csak Somorjai urnak, a börze gazdasági titkáranak róható ez fel bűnül, mert ő volt az, aki pont fél öt órakor irgalmatlanul ráuszította uniformisba bujtatott zsoldosait az arczuk verejtékében fedező baisseistákra és karhatalommal megakasztotta a forgalmat. Hát ilyen a híres szabadság Magyarországon? Békóba verik a „szabad kereskedelmet”? Kinek mi köze hozzá, ha egyes adófizető honpolgárok még az esti órákban is szükségét érzik annak, hogy üzleti lelkifurdalásukon enyhítsenek.

Egyáltalában teljességgel nem értjük azt, hogy bizonyos körök sanda szemmel nézik a baisse működését. Ne bántásák, urak, a contremine! Hisz oly sokan vannak, hogy még az apagyilkosoknak is meg kellene kegyelmeznünk. Ki más, mint ők csinálták a mostani árerupciót? Ez kizárólagosan a derék bianco eladók érdeme, akik a 7 frt 80 krajczáros ár óta immár egy teljes forinttal felverték a kurzust és ezzel együtt élénkséget hoztak a készáruipiacba. És ez a földolog!

Bizony az effektív árura, ugyanarra, amelyről a helybeli malmok még egy hét előtt úgy nyilatkoztak, hogy az ugysis az övék, a készbuzára is „felvirradt végre a dicső nap hajnala”, amelyben még ünnep utáni napon is 15 krajczárral magasabb árakat méltóztatik engedélyezni a kriminálisan rossz lisztüzlet alatt nyögő fogyasztásnak. Jól emlékszünk rája, hisz még oly rövid ideje, hogy még a Duna vize sem emelkedett azóta, micsoda pompás „blau montagot” csaptak maguknak rendező a malombevásárlók. Akkoriban mi azt a szerény megjegyzést bátorokdtuk megkoczkáztatni, hogy még ugy fordulhat a világ sora, hogy ily ünnep utáni napon nem az eladók sietnek majd kipótolni az elmulasztott egy napi eladási alkalmat, hanem a vevők fognak megkettőztetett mohósággal vásárolni, mert huszonnégy órán át pauszálni kellett a vétellel. És lám, ma már ilyfajta napunk volt. Szerdán 9543 métermázsza, tegnap pedig 29.823 métermázsza buza „torlódt” a budapesti pályaudvarokon, a malmoknak pedig ma 45.000 métermázsára volt szükségük, azaz többet nem is kaptak, jöllehet későbbi szállításra szóló offterek tárgyában is hajlandók voltak alkudozásokba bocsátkozni. Ugy érte ez alkudozásokokat, hogy lehetőleg minél nagyobb tételekre alkudoztak.

Az októberi és márcziusi határidők persze nagy deporttal forogtak, mert csak nem tetszik gondolni, hogy a baisse „egyoldaluan” fedezi közeit. Ments' Isten! Kárpótlásul adogatják a későbbi határidőket. Valamikép csak kell, hogy ranchel-rozza magát az ember! Zárul az októberi 5 forint 51 krajczáron, a márcziusi 8 forint 54 krajczáron.

Ugyanez a helyzet a rozsnál. Itt a szeptemberi és márcziusi határidők árai között szintén 20 krajczárnyi deport fejlődött, amennyiben előbbi (20 krajczáros napi emelkedés után) 6 forint 96 krajczárral, utóbbi 6 forint 76 krajczárral zárul. Készáru rozsz pedig ugyancsak 10 krajczárral javította árát.

Egyedül zabnál hódolnak annak az ósdi felfogásnak, hogy a márcziusi határidőnek tulajdonképp drágábbnak kell lennie, mint a szeptemberinek. Előbbi 5 forint 60 krajczárt, utóbbi 5 forint 43 krajczárt jegyez, egészben tehát 5 krajczárt tesz a napi árjavulás. Ugyanannyira rug az emelkedés a készárunál is.

Az utolsó napokban eladhatatlannak deklarált árpát pedig pláne az a megítéltetés érte, hogy az export érdeklődött iránta, persze csak ami a jobb minőségeket illeti. Ez az érdeklődés különben nem volt plátói, hanem meg is vettek néhány tételt, még pedig huszonöt krajczárral magasabb áron. Takarmányárpa csak tíz krajczárral emelkedett.

Hátra maradt még a tengeri. Na ennek a cikknek befűtöttek ma. Felmondtak, 9000 métermázsát. Nagyobb baj azonban nem történt, mint hogy a szeptemberi határidő csak 5 krajczárral emelkedett és 5 forint 20 krajczárral zárul. Annál frissebb volt az új tengeri, amely este 4 forint 73 krajczárt jegyezve teljes 20 krajczárnyi áremelkedést tüntet fel. A délutáni sürgönyök közül a liverpooli háromnyolcad penny emelkedést, a többi szilárd hangulatot jelez.

Előfordult készáru-eladások.

Mennyiség munkában	ó vagy új	ár	aj	hektoliteren- ként súly kilogramm	szállítási hely és megjegyzés	ár négy 100 krajczár- tíz	kézp. vagy 3 óra
400	új buza	tiszavidéki	80 ^s	Budapest	9.40	3 hó	
100	"	"	80 ^t	sárga Bpest	9.35	"	
200	"	"	80	"	9.35	"	
300	"	"	80	Budapest	9.45	"	
500	"	"	80	"	9.40	"	
100	"	"	79 ^s	"	9.35	"	
200	"	"	79 ^s	"	9.40	"	
200	"	"	79 ^s	sárga Bpest	9.25	"	
100	"	"	79 ^s	"	9.30	"	
100	"	"	79 ^s	"	9.05	"	
400	"	"	79 ^s	"	9.27 ^{1/2}	"	
100	"	"	79 ^s	Budapest	9.30	"	
100	"	"	79	sárga Bpest	9.15	"	
100	"	"	79	"	9.25	"	
100	"	"	79	"	9.10	"	
100	"	"	79	rozstos	9.—	"	
200	"	"	78 ^s	Budapest	9.15	"	
300	"	"	77	"	9.10	"	
100	"	"	76 ^s	"	9.—	"	
100	"	"	81	átl. s. Bpest	9.30	"	
100	"	"	80	"	9.30	"	
100	"	"	79 ^s	sárga Bpest	9.10	"	
200	"	"	79	"	8.85	"	
400	"	"	78 ^s	kev. Bpest	9.05	"	
100	"	"	78 ^s	Budapest	9.30	"	
200	"	"	78	"	9.20	"	
500	"	"	78 ^s	sárga Bpest	8.90	"	
100	"	"	75	"	8.80	"	
200	"	"	79	"	9.10	"	
1400	"	"	77	Budapest	9.30	"	
200	"	"	76 ^s	"	9.15	"	
2700	"	"	76 ^s	"	9.20	"	
3500	"	"	76 ^s	"	9.22 ^{1/2}	"	
1000	"	"	76	szállítás	8.95	"	
2500	"	"	76 ^s	Budapest	9.17 ^{1/2}	"	
3900	"	"	75 ^s	"	9.20	"	
1600	"	"	74 ^s	"	9.05	"	
3900	"	"	78	"	9.10	"	
2400	"	"	76 ^s	"	9.—	"	
2000	"	"	76 ^s	"	8.90	"	
460	"	"	77	"	8.90	"	
100	"	"	79 ^s	sárga Bpest	9.15	"	
100	"	"	79 ^s	Budapest	9.27 ^{1/2}	"	
100	"	"	79	"	9.27 ^{1/2}	"	
100	"	"	78 ^s	"	8.95	"	
100	"	"	78 ^s	"	9.10	"	
2300	"	"	76 ^s	"	8.85	"	
500	"	"	76 ^s	raktár	8.90	"	
200	"	"	76 ^s	Bpest par.	6.90	kp	
200	"	"	76 ^s	Budapest	7.—	"	
200	"	"	76 ^s	Moór	6.65	"	
400	"	"	76 ^s	Budapest	5.25	"	
400	"	"	76 ^s	Köbánya	5.80	"	
100	"	"	76 ^s	Tiszaföldv.	5.30	"	
250	"	"	76 ^s	Süly-Sáp	6.55	"	

Raktárállomány:

	Közraktár	Raktárház	Sülső
	m é t e r m á z s z a		
Buza	40500	46249	—
Rozs	1600	204	—
Árpa	25500	653	—
Zab	4600	203	—
Tengeri	43100	3252	—
Liszt	14900	219	—

Gabonaforgalom:

1898. szeptember 8.

	érkezett	elszállított
	m é t e r m á z s z a	
buzából	29828	—
rozsból	651	—
árpából	5456	—
zabból	12959	101
tengeriből	—	—

Hivatalos készárujegyzések.

Áru	ó vagy új	aj	hektoliteren- ként súly kilogramm	100 kgr. készpénz- ára	hektoliteren- ként súly kilogramm	100 kgr. készpénz- áru	
				frtól	frtlig	frtól	frtlig
Buza	új	tiszavid.	74	—	—	75	8.65 8.80
			76	8.85	8.95	77	9.— 9.05
			78	9.10	9.20	79	9.25 9.30
			80	9.35	9.40	81	— —
"	"	pestvidéki	74	—	—	75	8.60 8.75
			76	8.80	8.90	77	8.95 9.—
			78	9.05	9.15	79	9.20 9.25
			80	9.30	9.35	81	— —
"	"	fehérm.	74	—	—	75	8.65 8.80
			76	8.85	8.95	77	9.— 9.05
			78	9.10	9.20	79	9.25 9.30
			80	9.35	9.40	81	— —
"	"	szerb	78	—	—	—	—
rozs	"	elsőrendű	70—72	6.95	7.—	—	—
		másodr.	—	6.85	6.90	—	—
árpa	"	takarm.	60—62	5.45	5.90	—	—
"	"	szeszűz.	62—64	6.25	6.80	—	—
"	"	sörfőzésre	64—66	7.30	8.20	—	—
zab	ó	—	39—41	5.40	5.70	—	—
tengeri	"	bánsági	—	5.30	5.85	—	—
"	"	másnemű	—	5.25	5.80	—	—
repce	új	káposzta	—	11.50	12.25	—	—
"	"	másnemű	—	—	—	—	—

Előfordult határidőkötések.

Áru	Déloldali és déli tőzsde		Délutáni tőzsde			
	Határidő Kezd.	Forgalom Zár.	Kezd.	Forgalom Zár.		
buza	márcz. 8.44	{ 8.46-48-50 8.48-49-50 8.51-52-53 8.54-52-50 }	8.47	{ 8.52-53 8.54-55 8.54-52 }	8.54	
"	szept. 8.61	{ 8.63-65-67 8.69-68-70 8.72-73-71 }	8.70	{ 8.72-75 8.77 }	8.80	
"	okt. 8.42	8.44-46	8.47	8.49	8.51-52 8.51	
rozs	szept. 6.85	{ 6.86 }	6.87	6.88	6.89-93 6.96	
zab	márcz. 5.62	{ 5.60-59-57 }	5.56	5.58	{ 5.59 } 5.60	
"	szept. 5.46	{ 5.44-43-41 }	5.40	5.42	{ 5.44 } 5.43	
tengeri	szept. 5.19	{ 5.17-15-16 }	5.17	5.16	{ 5.17-19 } 5.20	
"	máj. 4.55	{ 4.58-60-61 4.60-62-66 }	4.67	4.46	{ 4.67-69 4.70-72 }	4.73
repce	szept. 12.90	12.45	13.—	—	—	

Hivatalos határidőjegyzések.

Áru	Határidő	Déli tőzsde zárata				
		szeptemb. 9-én	szeptemb. 7-én	Leszámló	árfolyamok	
buza	márcz.	8.49	8.50	8.36	8.37	—
"	szept.	8.70	8.71	8.45	8.46	8.70
"	okt.	8.43	8.47	—	—	—
rozs	szept.	6.85	6.87	6.70	6.72	6.85
zab	márcz.	5.57	5.59	—	—	—
"	szept.	5.41	5.43	5.35	5.37	5.41
tengeri	szept.	5.15	5.17	5.18	5.20	5.15
"	máj.	4.66	4.67	4.49	4.51	—
repce	szept.	12.90	13.—	12.90	13.—	12.90

BUDAPESTI ÉRTÉKTÖZSDE.

Budapest, szeptember 9.

A mai tőzsde kezdetén még mindig lanyha volt a hangulat, mert a közeledő prolongáció nehézségei foglalkoztatták a tőzsdét. Utóbb azonban, mielőtt a pénzügyminiszteri expozé adatai ismeretessé váltak, az irányzat is kedvezővé változott. Azt hitték, hogy expozé a múlt évi kedvezőtlen termés okozta bevételi kevesbletet fogja emlegetni és a helyett konstataulta a pénzügyminiszter az adók kedvező befolyását és az 1897-iki zárszámadás is fényes világításba helyezte a magyar állami pénzügyeket. Ez az eredmény szilárd irány-

zatot keltett és hatása alatt a mai nap folyamán osztrák hitel közel 2 forinttal, magyar hitel 2.25 forinttal, államvasutak 2 forinttal emelkedtek.

Az előtőzsdén: Magyar hitelrészvény 390.25 891.25, Jelzálogbank 245.—245.50, Osztrák hitelrészvény 355.50—356.—, Osztr.-magyar államvasut 350.75—351.50.

Délelőtti 11 óra 25 perczkor zárulnak: Osztr. hitelrészv. 355.75, Magyar hitelrészv. 390.50, Aranyjárdék 120.60, Koronajárdék 98.55, Leszámitoló-bank 258.50, Jelzálogbank 245.50, Rimamurányi 250.75, Osztrák-magyar államvasut 351.— Villamos vasut 238.— forinton.

A déli tőzsdén előfordult kötések: Kereskedelmi bank 1432, Salgótarjáni köszémbánya 614—617, Közúti vasut 379.75—380.50, Villamos vasut 239—243, Magyar hitelrészvény 391.—391.50, Magyar jelzálogbank 245, Magyar leszámitoló bank 258.25—258.75, Osztrák hitelrészvény 355.90—356.80, Osztrák-magyar államvasut 351.20—352.40, 4 1/2% fővárosi kölesön 100.50, 4 1/2% Ganzgyár 99.10, Hazai bank 109.50, Szt.-Lőrinczi téglagyár 170, Ganz 2230, Magyar cukoripar 154.

Díjbiztosítások: Osztrák hitelrészvényekben holnapra 1.25—1.75 forint, 8 napra 3.50—4.— frt, szeptember utóljára 7—8 forint.

Délután 1 óra 30 perczkor zárulnak:

Table with 3 columns: Item, Sept 9, Sept 7. Items include Magyar aranyjárdék, Magyar koronajárdék, Magyar hitelrészvény, Magyar ipar és keresk. bank, Magyar jelzálogbank, Magyar leszámitoló bank, Rimamurányi vasmű, Osztrák hitelrészvény, Déli vasut, Osztr.-magyar államvasut, Közúti vaspálya, Villamos vasut.

Az utótőzsdé gyengült.

Délután 4 órakor zárulnak:

Table with 3 columns: Item, Sept 9, Sept 7. Items include Osztrák hitelrészvény, Magyar hitelrészvény, Osztr.-magyar államvasut, Leszámitoló bank, Rimamurányi vasmű, Közúti vaspálya, Villamos vasut.

TERMÉNY- ÉS ÁRUTŐZSDÉK.

Budapest, szeptember 9. A mai tőzsdén nem volt üzlet. Jegyzések változatlanok.

Hivatalos jegyzések.

Table with columns: Item, Price, and other details. Items include Disznósír, Szilva, Szilva Határidőre, Szilva Határidőre, Szilva Határidőre, Heremag.

Budapesti vásárocsarnok.

Budapest, szept. 9. A vásári forgalom: Használ a forgalom élénk, árak szilárdak. Baromfi élénk, árak szilárdak. Halban lanya, árak szilárdak. Tej- és tejtermékek élénk, árak szilárdak. Zöldségnél lanya. Gyümölcsnél élénk, árak szilárdak. Fűszereknél csendes. Időjárás: derült, meleg. A központi vásárocsarnokban nagyon eladott élelmiszer cikkek hivatalos árjegyzése a következő: Hus, Marhalus hátulja I. 52—56 frt, II. 43—52 frt, Birkahus hátulja I. 42—46 frt, II. 40—42

frt Borjúhús hátulja I. 61—63 frt, II. 60—64 frt. Sertésbús iszrendü 62—66 frt, vidéki 46—52 frt. (Mindenkint 100 kilonként.) Kolbász füstölt 60—80 kr (kilonként). Sertészsír hordóval 64.0—65.0 frt (109 kilonként). — Baromfi (élő). Tyúk 1 pár 0.90—1.0 frt. Csirke 1 pár 0.55—1.0 frt. Lud hizott kilonként 50—60 kr. — Különleg. Tojás 1 láda (1440 db) 34.0—35.0 frt. Sárgarépa 100 kötés 1.00—1.00 frt. Petrezselyem 100 kötés 1.0—4.0 frt. Lencse m. 100 kiló 7—9 frt. Bab nagy 100 kiló 8—12 frt. Paprika I. 100 kiló 30—60 frt, II. 20—28 frt. Vaj I. rendű kilonként 0.70—0.75 frt. Tea-vaj kilonként 0.50—1.10 frt. Burgonya, rózsá, 100 kiló 1.00—1.80 frt. Halak. Harcsa (élő) 0.70—0.8 frt 1 kiló. Csuka (élő) 0.80—1.20 frt 1 kiló. Ponty dunai 0.50—0.70 frt.

Szesz.

Budapest, szeptember 9. Irányzat változatlan. Kontingens nyersszesz Budapesten 18.75—19.—. Finomított szesz nagyban 55.50—56.—. Finomított szesz kicsinyben 55.25—56.50, Élesztőszesz nagyban 55.50—56.—, Élesztő szesz kicsinyben 56.25—56.50, Nyersszesz adózva nagyban 54.50—55.—. Nyersszesz adózva kicsinyben 55.25—55.50, Nyersszesz adózatlan (exknt.) 15.—15.25, Denaturált szesz nagyban 22.—22.1/8, Denaturált szesz kicsinyben 22.25—22.50. Az árak 10.000 literfokonként hordó nélkül, ab vasut Budapest, készpénzfizetés mellett értendők.

Bécs, szept. 9. Kontingens nyersszesz azonnali szállításra nagyban 19.40—19.70 forinton kelt el. Zárlatjegyzés 19.40—19.60 frt.

Prága, szept. 9. Adózott tripló-szesz nagyban azonnali szállításra 54.75—55 forinton kelt. Adózatlan szesz 18.75—19 forinton kelt el azonnali szállításra.

Triest, szept. 9. Kiviteli szesz tartályokban szállítva 90% hektoliterenként nagyban, 12.—12.25 forint azonnali és 12.— forint szeptember-decemberi szállításra.

KÜLFÖLDI GABONATŐZSDÉK.

Bécs, szeptember 9. A készrúpiacra szilárd irányzat uralkodott, miután a fogyasztók élénkebben vásárolnak. Kész buza 10 krajczárral drágább. Kötetett: buza ősze 8.47—8.57—8.45, buza tavaszra 8.45—8.49—8.43, tengeri szeptember-októberre 5.43—5.41, tengeri május-juniusra 4.88—4.86, rozs ősze 6.95—6.96—6.93, zab ősze 5.69—5.68 forinton.

Hivatalosan jegyeztetett:

Buza tavaszra 8.43—8.44, buza ősze 8.45—8.46, rozs ősze 6.92—6.93, tengeri szeptember-októberre 5.41—5.42, tengeri május-junius 4.45—4.47, zab ősze 5.67—5.68, zab tavaszra 5.83—5.84, repeze augusztus szeptemberre 12.75—12.85 forinton.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDÉK.

Bécs, szeptember 9. A prolongáció véleményei kedvezőtlen hangulatot keltettek az értéktőzsdén, de az árcsökkenés mégsem öltött nagyobb mérvet, mivel a coullissa fedezeti vásárlásokat eszközölte. Az üzlet folyamában a hangulat lényegesen javult, miután a magyar pénzügyminiszter expozéját kedvezően itélték meg és a külföldi tőzsdék is magasabb jegyzéseket jelentettek.

Az előtőzsdén: Osztr. hitelrészvény 356.15 355.35, Anglo-bank 156.50, Union-bank 294.—, Länderbank 224.—224.25, Magyar hitelrészvény 392.50—391.—, Osztrák-magyar államvasut 350.85 351.85, Déli vasut 76.25, Dunagőzhajózási 463.—, Alpesi bánya 165.—164.50, Fegyvergyár 213.—217.—, Tramway 505.—508.—, Osztrák koronajárdék 101.57, Török sorsjegy 59.15—59.30 Német márka 58.88 forinton.

A déli tőzsdén: Osztrák hitelrészvény 356.62, Anglo-bank 156.75, Bankverein 267.25, Unionbank 294.25, Länderbank 224.50, Osztrák-magyar Államvasut 352.37, Déli vasut 76.25, Elbenvölgyi vasut 264.50, Észak-nyugoti vasut 246.50, Alpesi bánya 165.25, Májusi járadék 101.70, Török sorsjegy 59.10, Német márka azonnali szállításra 58.90, Török dohányrészvény 132.— forinton.

Délután 2 óra 30 perczkor jegyezték: 4-2%-os papírjárdék 101.65, 4-2%-os ezüstjárdék 101.45, 4%-os osztrák aranyjárdék 121.15, Osztr. koronajárdék 101.55, 1860. sorsjegy 140.75, 1864. sorsjegy 194.75, Osztrák hitelsorsjegy 199.50, Osztrák hitelintézeti részvény 356.50, Angol-osztrák bank 156.50, Union-bankrészvény 294.—, Bécsi Bankverein 267.25, Osztrák Länderbank 224.50, Osztrák-magyar bank 905.—, Osztrák-magyar államvasut 352.13, Déli vasut részvény 76.25, Elbenvölgyi vasut 264.25, Dunagőzhajózási részvény

458.—. Alpesi bányarészvény 165.40, Dohányrészvény 131.50, 20 frankos 0.53, Császári kir. vert arany 5.69, Londoni váltóár 120.10. Német bankváltó 58.85. Bécsi Tramway 521.—. Az irányzat gyenge.

Bécs, szeptember 9. A déli tőzsdé zárata után jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 357.—, Magyar hitelrészvény 392.50, Anglo-bank 156.50, Bankver. 267.50, Union-bank 294.—, Länderbank 224.50, Osztr.-magyar államvasut 353.—, Déli vasut 76.25, Elbenvölgyi vasut 264.50, Északnyugoti vasut 246.50, Török dohányrészvény 132.—, Rimamurányi 251.—, Alpesi bánya 165.60, Májusi járadék 101.70 Magyar koronajárdék 98.55, Töröksorsjegy 59.20, Német márka azonnali szállít. 58.88, Német márka ultimóra 58.90 forinton.

Frankfurt, szeptember 9. (Zárlat.) 4-2%-os ezüstjárdék 85.85, 4%-os osztrák aranyjárdék 102.35, 4% magyar aranyjárdék 102.15, magyar koronajárdék 98.70, osztrák hitelintézeti részvény 302.25, osztrák-magyar bank 767.— osztrák-magyar államvasut 298.—, déli vasut 67.75, Párisi váltóár 80.70, bécsi váltóár 169.50, londoni váltóár 20.39, villamos részvény 137.50, alpesi bányarészvény 139.50, 3% magyar arany-kölesön 89.35, Bécsi Bankverein 225.75, Union-bank részvény 299.50. Az irányzat szilárd.

IDŐJÁRAS.

A m. kir. országos meteorológiai intézet távirati jelentése 1898. szeptember 9-én reggel 7 órakor.

Table with columns: Station, Wind speed, Air temperature, Cloudiness, etc. Stations include Arvadárja, Bécs, Budapest, etc.

A légnomás maximuma délkeleti irányban húzódik tovább és az északnyugati depresszió az angol-svéd partvidékre terjeszkedik. Közép-Európában csendes és jobbra derült idő uralkodik. Ez csak Európa északi és keleti határáján a ott is csak szorványosan fordult elő. Hazánkban az időjárás tegnap általánosan száraz és enyhébb lett és csak Erdélyben súlyosította az éjjeli lehülés a hőmért 5 alá. Ma reggel az ég felhőtlen, a szelek gyengék. Derült, száraz és meglehetősen meleg idő várható.

VIZÁLLÁS.

— Szeptember 9-én. —

Table with columns: Station, Water level, etc. Stations include Schladming, Passau, Bécs, Pozsony, Komárom, Budapest, etc.

Magyarországi: + = Jégvesztés; + = 0 felett; - = 0 alatt; < = áradt; > = apadt; ? = kölséges. Megjegyzések: Csapadék az ország területén nem volt sehol. A Duna egész hosszában apadt; vizállása 0-3 fok között változott. Mai palánkai távirat szerint Palánkánál 221 csm. a vizmélység. A Tisza Husztól Csapig, valamint T-Fürednél árad, a többi állomásokon apadt; vizállása nagyon alacsony. A Dráva Zánától D-Mihályfőczig árad, más helyeken apadt vizállása közepesen alul. A Sáva egész hosszában apadt; vizállása alacsony.

SZINHÁZAK.

Budapest, szombat, 1898. szeptember 10-én.

NEMZETI SZINHÁZ.

Évi bérlet 145. Havi bérlet 9.
A Fouchambault-család.

Színmű 3 felvonásban. Irta: Augier Emil. Ford. Faj J. Béla.

Személyek:

Fourchambault Szécsi I.
Fourchambaultné I. özvegyné
Leopold Dező
Blanche T. Vizvári
Rastboulis Vizvári
Bernardné Jaszai M.
Bernard, fia Szarvay
Lettlir Hegyesi
Lás Narciszi

Kezdete 7 órakor.

NÉPSZINHÁZ.

Másodszor:

A fehér egér.

Operette 3 felvonásban és 6 képből. Irta: Chivot és Duru. Ford. Károly Emil és Erdélyi Zoltán. Zenejét szerelték Vasseur Leon és De Thuisy.

Személyek.

Cordasco báró Németh
Paul Verdier Szirmai
Florestan Lubinszky
Joseph, pincér Tollagi
Gobardín Horváth V.
Chapusard apó Várnai
Gustav, festő diák Ujvári
Rusette Pámpol Talián Ida
Cordasco báróné Küry Klára
Amanda Z. Bárdi
Gazsi M.

Kezdete 7 órakor.

VÁROSLIGETISZINKÖR

Igazgató **Feld Zsigmond.**

Ki a gyerek?

Énekes bohózat 3 felvonásban
Kezdete 7 órakor.

VIGSZINHÁZ.

749. szám. 749. szám.
A Prony-utcai ur.
Bohózat 3 felvonásban. Irta: Maxime Boucheron és Adolphe Tavernier. Fordította dr. Ince Henrik.

Személyek:

Bazant André Fenyvesi
Dugastel Hector Révész
Nathalie Haraszthy
Courtavelle Gál
Mártha, leánya Négrádi J.
Tpmières Szerény
Pómari Tapolczai
Lucotte Kazalitzky
Anatole Pécsi P.
Törvényszék elnöke Márai
Jacotin Balassa
Boniface, házmeester Gyöngyi

Kezdete 7 és fél órakor.

MAGYAR SZINHÁZ.

Aranylakodalom.
1848—1898.

Látrányos alkalmi játékok. nyolc képben, dalokkal és táncokkal. Irta: Bedőty László és Rakosi Viktor. Zenejét összeállította: Fekete J.

Személyek:

Koltay Jenő Molnár L.
Katalin Szarvassy
Béla, fiuk Kardos A.
Nyárády Szentmiklóssy
Bouka Aranyossy
Vidats János Balla
Emerenzia Láng Etel
Bein tábornok László
Petőfi, százados Gabányi
Mikulás Janó Rózsahegy
Krausz bácsi Sziklai
Táncsics Kovács
A kormányzó Fűrész B.
Karucz feltaláló Hidas K.
Pista, vőlegény Odry Z.
Borisza Szalay
Nikolajevics Iván Giröth K.
Szergejevics Kemény

Kezdete 7 és fél órakor.

BUDAI SZINKÖR

Rocambolo,
a párisi csavargó.
Népies színmű 5 felvonásban
Kezdete 7 órakor.

Színházi műsorok.

	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vig Színház	Népszínház	Magyar Színház	Budai Szinkör	Kisfaludy Színház
Vasárnap d. u.	—	—	—	—	—	—	—
Este	Hamlet	—	Mozgó fényképek	A fehér egér	A gesák	Mátyás diák	—

A feltaláló Br. Meidinger tanár úr által kizárólag hitelesített
Meidinger kályhagyár
Heim H., Budapest és Bécs
cs. és kir. udvari szállító.
Kitűnő hírnevű cs. s kir. kiz. szab. kályháink
MEIDINGER-OFEN
H. HEIM
valóságban oszakis főkönyvekben
Budapestben, Thonet-udvar, kaphatók.

Iskolakönyvek és egyéb műveket
legmagasabb áron vásárol 1827
Rezsnyai Károly iv., Budapest, Múzeum-körút 15.

Fontos!
A „Nemzetközi vasúti háló-kocsi-társulat”
1900. PÁRISI
füzetjegyeire előjegyzések
csak a folyó évben
eszközölhetők.
Hét napi tartózkodás
Párisban
a vasúti menettérti jeggyel együtt:
Orientexpress 300 frt
Gyorsvonat 193 frt
Külvonlat 165 frt

58012. számhoz
XVIII.—1898.
Hirdetés.
A honvéd-menház részére 1899. évi január hó 1-től december hó végéig szükséges
étkezési és anyagjárandósági cikkek
szállítására pályázat hirdettetik.
A szállításra vonatkozó részletes feltételek a honvéd-menház parancsnokságnál betekintheők; az 50 kros bélyeggel ellátott, magyar nyelven szerkesztett írásbeli ajánlatok a szállítani szándékolt cikkek után esedékes 5%-kal felérő bánatpénz csatolása mellett
1898. évi október hó 3-án déli 12 óráig
a honvédelmi miniszterium segédhivatalai főigazgatójához benyújtandók.
Budapestben, 1898. évi szeptember hó.

Birtok haszonbérbe-adás.
A turkevei határban fekvő I. oszt. prima 675 magyar holdas szántóföldes birtok, dus gazdasági épületekkel, urasági lakkal, legjobb karban, élő és holt fundus instruktussal, 6 évre haszonbérbe adandó.
Bővebb felvilágosítással szolgál **Strassburger Ármán Turkevén,** vagy a tulajdonos **Freiberger Dávid,** Budapest, VI., Szondy-utca 89. sz. 1371

Iskolás gyermekek
részére szükséges fehérneműk legnagyobb választékban és legjutányosabban
Kanitz Ferencz és Tsa
szepességi vászonraktárában
Kossuth Lajos-utca 11. sz. a. kaphatók.

Czimbalom-
kedvelőknek van szerencsém szab. hírnevű „Centrális” czimbalmalmat pedállal vagy anélkül melegen ajánlani. A „Centrális” czimbalomnak azon előnye van, hogy a fenekéa alkalmazott aczélsrudak fenekének megrepítését megőrzik és elhárítják az **örökös hangolást.** — Tekintve vége **hangszer-üzletem** szak- és üzletszerű berendezését és az anyagok nagybani beszerzését, azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy gyártmányaimat felette olcsóbb vételáron bocsálhatom forgalomba, mint bárki. Fell kell említenem, hogy hangszereim begyakorolt munkásaim által feügyletem alatt készíttetnek.
Számos elismerést bármikor rendelkezésemre bocsátottak.
APPEL IG. BUDAPEST, Gróf Károlyi-u. 24. Alapítottatott 1872. 2 évi jótállás. Képes árjegyzék ingyen.

!!Jelzótáblák!!
Domboruan préseleve vaslemezből, meggyék, kőszégek és utozák jelzésére. **Názazámozások, intő- és figyelmeztető-táblák** legszebb kivitelben és a legolcsóbb árban készít.
Spitzer József Sándor
czimfestészete és domboruan préseült czimzótáblák gyártó-telepe
BUDAPESTEN.
Iroda: IV. ker., Károly-körút 24. sz.
Vidéki megrendelések pontosan eszközölhetnek. Eredeti minták és költségvetések kívánatra. Ismételjárásoknak árendemény.

FOGAK
3 forinttól, annál, hogy a gyökéret el hullása kivételével, szájpadlással a szájpadlást (hidamunka). Foghúzás fájdalom nélkül (Cocain-injectio). Igen tartós fogtömés. — Foghórosztás gyökereket illesztetnek, melyek a szájpadlást károsítják.
Fogorvos dr. NEUFELD,
Budapest, Kossuth Lajos-u. 4. Dreher-palota.

Nagy bolt-helyiség
A legjobb hangszereket és hurokat **REMÉNYI MIHÁLY**
a m. k. zene-akadémia szállítójánál lehet beszerezni.
Bpest, Király-utca 42. sz.
Javítások kezeség mellett.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
a József-körút leg-élénkebb helyén f. é.
november hó 1-ére kiadó.
Czím a kiadóhivatalban

Hirdetések
felvételnek lapunk kiadóhivatalában
VIII., József-körút 65. szám.

TITKOS BETEGSÉGEKET,
hugyvesfolyásokat és sebeket, az Entertörtés utóháji, az olgyongult férferő, magömlések, a bujaker utóháji, nőknél fohérfolyást, bármennyire idülték is, valamint mindazon női betegségeket, melyeknek a magtalanosság egyik főokozója és bérbetegségeket gyógyult új gyógy mód szerint, biztos sikerrel, gyorsan és alaposan.
Dr. GARAI ANTAL
orvos-, sebész-, szemész- és szülésstutor v. cs. kir. oszt.-főorvos
Budapest, Belváros, IV. ker., Kigyó-utca 1. szám. II. emelet. Bejárat a lépcsőnél.
Rendel naponta délelőtt 10 órától egész délután 4 óráig, este 7 órától 9 óráig.
Díjazott levelekre legnagyobb figyelemmel válaszolnak és gyógy-szerekről is gondoskodva lesz.
Népkor közön váróterem.
Ugyanott megjelent és a szerzőné: Dr. GARAI ANTAL-nál megrendelhető:
NÉPSZERŰ UTMUTATÓ.
Már a 12-ik kiadásban megjelent a nemzeti betegségek és csak szerzői jogkezeléséhez című könyv, volt ára 2 frt 50 kr., most csak 90 kr. A könyv jól becsomagolva lesz elküldve, 1 frt be-küldése mellett bérmentve, vagy 90 kr utánvét mellett.
A könyv tartalma: I. Az ivarszervek leírása. II. A nem élet ébredése. III. Az Entertörtés az éjjeli magömlések IV. Hugy-csőtakar (trippa) és hugyveszékletek V. A bujaker (siphilis). VI. A fehérhólyag. VII. Elgyongult férferő. VIII. Női magtalan-ság. IX. Az ivarszervek megbetegedésének főtünyozója a prostitució.

AZ ORSZÁGOS HIRLAP APRÓ HIRDETÉSEI

Minden szó 2 krajczár.

Vastagabb betűkből szedve 4 krajczár.

Ha a hirdető címét is közli a hirdetésben, vagy a választ poste-restante kéri, akkor minden közlés után még 30 krajczár kincstári bélyegilleték is fizetendő. — Czészerül az apróhirdetést postautalványon beküldeni, s a szöveget az utalvány szelvényére írni; esetleg közönséges levélbe is lehet a szöveget s a bélyegeket beküldeni. Mindenképp könnyen kiszámíthatja az apróhirdetés árát.

Kiadóhivatal:

VIII. kerület, József-körút 65. szám.

Előre fizetendő készpénzben, levélbélyegekből vagy postautalványon.

APRÓ HIRDETÉSEK ÉS ELŐFIZETÉSEK

az

ORSZÁGOS HIRLAP

részére felvételnek kiadóhivatalunkon kívül (VIII. ker. József-körút 65.) a következő üzletekben:

- I. ker., Járnok-utca 22. sz. Balácsvita Györgyné nagytűzése,
 II. „ Fő-utca 7. sz. alatt Eisenbach Vilmos fűszerkereskedése,
 IV. „ Kecskeméti-utca 14. sz. Szantó Már, dohánytűzése
 IV. „ Harsisch-bazár Déval Józsefné, dohánytűzése
 IV. „ Petőfi-tér 3. szám Nemetsék A. J. dohánytűzése és újságarada
 V. „ Nagykorona-utca 20. sz. Löwinger Gyula, fűszerkereskedése,
 V. „ Dorottya-utca 13. sz. Well Vilmos, dohánytűzése
 V. „ Váci-körút 6. szám Moreno Janka, dohánytűzése
 V. „ Lipót-körút 22. szám Wollák Zsigmond, dohánytűzése
 VI. „ Teréz-körút 54. szám Breuer nővérek, dohánytűzése,
 VI. „ Andrássy-ut 48 szám Rohonczy Ilona, dohánytűzése
 VII. „ Erzsébet-körút 50. szám Heisler Béza, dohánytűzése
 VII. „ Erzsébet-körút 7. szám Freund J. dohánytűzése.
 VIII. ker., a Nemzeti színház bérh. Espronyi V. dohánytűzése.

s ugyane helyeken mindennemű felvilágosítások készségesen megadatnak.

Apró hirdetések 20 krajczáron alól nem közöltek.

„Poste-restante“ hirdetések bélyegilletékesek.

LEVELEZÉS.

Miczike. Szombaton a jelzett időben várja, Diszkrétio. 6905—1

Pistike. Számításunk szerint 19 től 25-ig időm volna megtekinteni gazdaságod, tudásd otthon vagy-e? 1999—1

Egy előkelő, fess és szép 20 éves asszonyának, melyik ur kölcsönözne 20 frtot. Ajánlatot „Titoktartás“ czímen kéretnek. 6907—1

Jrma. Sürgős értesítést kérek, hogy hová küldjem leveleimet. Kézsekkel Alfréd. 6156—1

Sandfi. Ön igazán alaposan megkacagtatott levelével és sietek arra válaszolni, ugyanis ajánlatát némi módosítással elfogadom, legközelebbi levelét kérem még a kiadóhivatalba czimezni. Üdvözlő az ismeretlen Miczike. 6158—1

Kedves barnám. Soraid meglepően hatottak reám, miután azt írod, hogy nekem van a legjobb dolgom. Na, erre igazán nem tudom, hogy mit feleljek, mert te ép oly jól tudod jelenlegi viszonyaimat, mint én és dacára ennek tévesen ítélsz. Már az magábanvéve, hogy nélkülözöm kellett azt, kit szívem mélyéből imádok, borzasztóan hat reám. Térdhajta könyörgök neked, te hájos angyal, hogy szeress úgy, mint én téged. 6160—1

Jgen szépen butorozott szoba teljes ellátással kiadó. Czim a kiadóhivatalban megtehető. 6144—10

HÁZASSÁG.

Nősülni szeretnék, kellő ismeretség hiányán ez uton kívánnék egy jó családbeli izr. vall. szép leánnyal ismeretséget kötni, kinek 8—10.000 frt készpénzhozománya van. Komoly ajánlatok ismeretlen 29- alatt e laphoz czimzendők. Diszkrétio biztosítva. 6154—2

Férjhez adom igen csinos, háziás, szerény igényű 20 éves leányomat, egy intelligens biztos állású izr. vallású uriemberhez. Nével ellátott levelek „Magdalena“ jelige alatt e laphoz kéretnek. 6192—2

ALLÁST KERES.

Egy árva leány, ki a háztartás minden ágában jártas és a női ruhavarrásban is igen ügyes alkalmazást keres. Levelet „Árva“ alatt e laphoz kér. 6112—3

Könyvelő, ki jelenleg is egy nagyobb vállalatnál e minőségben alkalmazva van állását változtatni kívánja. Szi ves megkeresések „Könyvelő“ alatt e laphoz kéretnek. 6093—3

Okleveles óvónő, kinek jó gyakorlata van és ki-kezik, órák adására, esetleg félnapra ajánlkozik gyermekek mellé, elemi osztályokra is előkészít. Czim a kiadóban. 6118—3

sz irodai munkálatokban jártas kisasszony, ki a magyar és német nyelvet bírja és szép írása van, állást keres. Czim a kiadóhivatalban. 6108—3

Megbízható 30 éves, izr. vallású, nős ember alkalmazást keres mint felügyelő, vagy raktárnok. Szíves megkereséseket e laphoz kér „Hűség és szorgalmas“ jelige alatt. 6056—3

Intelligens fiatal ember keres délutáni szabad idejére irodai alkalmazást szerény feltételek mellett, elvállal otthoni munkát is. Szíves megkereséseket e laphoz kér czimezni „M. M.“ jelige alatt. 6150—3

Tanítójelölt ajánlkozik házi tanítónak intelligens családhoz, ki e téren nagy jártassággal bír és a héber oktatásban kiváló tehetsége van. Igényei szerények. Czim a kiadóban. 6114—3

ALLÁST KAPHAT.

Felolvasónőnek kerestetik fiatal, rokonszenves szép szöke hölgy, magas fizetéssel. Czim a kiadóhivatalban. 1991—4

Vidékre egy nagyobb terményüzletbe egy szép irással bíró fakturista felvétetik. Magyarul és németül írt ajánlatok „Fakturista“ jeligével ellátva a kiadóhivatalba intézendők. 6148—4

Két kis fiu mellé kerestetik egy nevelőnő, francziául, tudók előnyben részesülnek. Ajánlatokat referenciákkal „Állandó“ alatt a kiadó továbbít. 6110—4

Nevelőnő kerestetik egy 8 éves leányka mellé, ki elemi, németet és zongorát tanít. Fran. cziául tudók előnyben részesülnek. Evi fizetés 240 frt. Ajánlatok Erber Éde, Pta.-Halom, u. p. Vacsész czimre kéretnek. 6901—4

OKTATÁS.

Neuwirth-intézet. Hatóságilag bejegyzett magán-ruhavarró és szabászati tanintézet kiprobált könnyű tanmód szerint. Ezenkívül praktikus tanfolyam fehér-, színes- és arany-hímzés tanulására. Tanítványok minden nap délután 5 óráig vétetnek fel, a tanítás 15-én kezdődik S. né Neuwirth Regina, Rottenbiller-utca 39. (Lövdöde-térnél). 1931—5

Czimbalom-tanítónő ajánlkozik, tanít a legkisebb tünőbb tanmód szerint (óránként 50 kr.). Ugyanott egy remekhangú, pedálos Horváth-féle czimbalom is eladó 60 forintért. Czim a kiadóhivatalban. 5694—5

Zongora-órákat szerény díjazás mellett ad házban, vagy házon kívül gyakorlott zongora tanítónő. Czime megtudható a kiadóhivatalban. 6074—5

Német és franczia-nyelv oktatására elvállalok néhány tanuló szerény díjazás mellett. Levélbeli megkeresések „Német-francia oktató“ alatt továbbít a kiadóhivatal. 6034—5

HÁZ- ÉS TELEK-ELADÁS.

Megbízható és jártas egyén, kik venni vagy eladni szándékoznak házat- és telket (Újpest környékén), jutányosan közvetít. Az érdeklődők forduljanak hozzá egész bizalommal. Czim a kiadóhivatalban. 5268—7

A Ságymányoson, valamint Nagyalföldön Szent László-uton és Petneházy-utczában, néhány telek jutányos árrban eladó. Czim a kiadóhivatalban. 5402—7

Rákos-Palotán a Széchenyi-telep, illetőleg a körvasut közvetlen közelében egy 12000 négyszögöl nagyságu ölenként 3-25, telek jutányos árrban eladó. 5256—7

ELADÁS.

Elegáns menyasszonyi ruha olcsó áron eladó. Czim a kiadóban. 6082—8

Butor jó, szolid kivitelben előnyös részletfizetésre Nánán Ignác kárpitos és asztalosbutor egyed. ióráktárában VII., Erzsébet-körút 23. sz. Árjegyzékek vidékre ingyen és hirtmentve. 6835—8

Újpesten, a piac-tér legélénkebb forgalmu helyén egy fűszerüzlet, pálinka-, sör- és borengedélyhely más vállalat miatt eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6116—8

Jróaszialok, két, darab, az egyik 160, a másik 140 centiméter hosszú, mindenik 7 fókos olcsón eladó. Czim a kiadóhivatalban. 6050—8

VÉTEL.

Magyar Compass 1873—1883-iki évfolyamaim megvételre kerestetnek. Ajánlatok az év megjelölésével a kiadóhivatalba. 6048—9

KIADÓ SZOBÁK.

Teljes ellátást kaphat két fiatal ember a jövő tanúvra egy tisztességes izr. családnál, közel az Erzsébet-körút és a Baresay-utczához. Czim a kiadóban. 5914—10

Intelligens családnál lakást és teljes ellátást kaphat olcsó ár mellett 1—2 vidéki fiu a Józsefvárosban. Kitünő bánásmód biztosítottatik. Czim a kiadóban. 5788—10

Élső, emeleti utcai szoba, csinos butorzzattal, külön bejárattal kiadó. Czim a kiadóban. 5970—10

LAKÁS KERESTETIK.

November 1-ére egy lakás kerestetik a VI. kerületben. A lakás álljon 2 utczai, esetleg egy udvari-, elő- és fürdőszobával stb. Az évi bér megnevezésével ellátott ajánlatok e laphoz kéretnek „November 1.“ czímen. 5990—11

Lakást keresek a VI. kerületben, mely álljon 2 utczai szobából, előszoba, fürdőszoba, stb. Az ár megemlézésével ellátott ajánlatot a kiadóba kérek „Terézváros“ czímen. 5512—11

SZOBA KERESTETIK.

Középkorú, szerény igényű, keresztény állami tisztviselő a VI. VII. vagy VIII. kerületben lakást és teljes ellátást keres. Ajánlatok vallásra való tekintet nélkül tehető s „Csendes tanya“ czímen e lap kiadóhivatalába küldendők. 2001—12

A Ferencz-városban egy tiszta utczai szobát keresek intelligens családnál, esetleg teljes ellátással. Ajánlatok az ár megnevezésével „Jó lakó“ alatt kéretnek a kiadóba. 6132—12

Előkelő családnál keresek két iskolába járó leányom részére lakást teljes ellátással a Lipót-városban, lehetőleg zongorahasználattal. Körülményes ajánlatok kéretnek a kiadóhivatalba „Gondos felügyelet“ czímen. 6152—12

KIADÓ LAKÁSOK.

Kiadó lakás a Nagymező-utczában, mely áll 2 utczai, egy udvari szoba, előszoba, stb. Évbér 500 frt. Czim a kiadóban. 6002—13

A Garai-utczában 2 utczai szoba, előszoba konyha, speiz stb.-ből álló lakás sürgős elutazás miatt rendkívül olcsó áron kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 5236—13

A Futó-utczában egy első emeleti utcai szoba konyhával stb. 2 hónapra 20 frt szeptember 1-ére kiadó. Czim a kiadóban. 5904—13

KIADÓ BOLTHELYISÉGEK.

Jrodának, műhelynek, divatszalonnak, egyeleti helyiségnek, vívóteremnek, magániskolának vagy nagy lakásnak alkalmas nagy helyiség 1-ső emeleten azonnal kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 3662—17

Nagy bolthelyiség a József-körút legnagyobb forgalmu helyén kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 4706—17

Kerékpáriskolának, könyvnyomdának, vagy más ipari célra is igen alkalmas földszinti utcai helyiség, 12 nyílással az utczára, a vizsinház tőzsomszédságában, azonnal kiadó. Czim a kiadóban. 5848—17

KÜLÖNFÉLE.

Elhizottság. Csus, köszvény, gyomorba, ideg-és női betegségek bitosan és gyorsan gyógyíthatók villa-és fényfürdő, vizkura, napifürdő és svéd gyógygymaszatika segítségével Dr. Pálóc Ignác gyógyintézetében (rendelő intézet) IX., Vámbáz-körút 7. Rendelés: d. e. 10—12 és d. u. 3—5 óráig. 6827—13

Elveszett folyó hónap 6-dikán délután 12^{1/2}—1 vagy 2^{1/2}—3 óra táján a Mária-Valéria-utca Gizella-tér—Deák-utca és Bécsi-utca közötti utvonalon kettős fedelű női arany remontoir-óra, vékony ezüst láncszal és függelékkel, ezek között arany Szent-György tallérral és kettős fedelű, arany medaillonnal. A megtaláló, ha a tárgyakkal e lap kiadóhivatalában jelentkezik, az értéknek megfelelő jutalomban részesül. 6134—18

Köhögésnél, rekedtségnél vegyen 30 krért Réthy-féle Pemetetű-czukorkát. 1537—18

Kitünő állású ruhákat készít 5 forinttól feljebb gyakorlott szabónő. Czim a kiadóhivatalban. 1933—18

Jgen ügyes női ruha-varrónő ajánlkozik hobházak napi 1 frt 50 krért. Czim a kiadóhivatalban. 5508—18

Egy, esetleg két iskolásleányka szigoru felügyelet mellett teljes ellátást kaphat a jövő iskolai tanúvra intelligens családnál, külön szobában. Zongorahasználattal, esetleg zongorá-oktatással. Fürdőszoba a lakásban. Ajánlatok a kiadóba intézendők „Iskolásleányka H.“ czim alatt. 5700—18